

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.
AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

HIZOTT SERTÉSEKET levágásra való hussertéseket és szurott sertéseket a legelőnyösebben értékesít:

KÖKÉNYESSY & LÖWINGER
SERTÉSBIZOMÁNYI CÉG
WIEN, ST.-MARX.

Sürgőnycim: Kökényessy Wien, St.-Marx. TELEFON 76-48
Szállítás és eladás módozatai felől bárkinek díjmentesen megbízható és gyors felvilágosítással szolgál.

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI SCHMIDT
szabadalmazott mérnök doktor hirneves füstöső-tulhevitőjével ::

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szenet fogyasztanak. tekintetében

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel készséggel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRUT 51.
Sürgőnycim: KEMNA, BUDAPEST. Telefon 91-21.

Hizott sertéseket, SCHLEIFFELDER ÉS TÁRSAI
levágásra való hussertéseket a bécsi vásáron legelőnyösebben értékesít

Wien, St.-Marx. ::

A szállítás és eladás módozatai felől díjmentesen megbízható és gyors felvilágosítással szolgál. Magyar levelezés.

MABILLE rendszerű BORSAJTÓK.
Kettős emeltyűs nyomószervezettel, acélból készült sajtolóorsóval! Szilárd szerkezet!

SZŐLŐZUZÓGÉPEK!
Legjutányosabb árajánlattal szívesen szolgál:

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyáranak Vezérügynöksége
BUDAPEST, V. ker., Vilmos-császár-ut 32. szám.

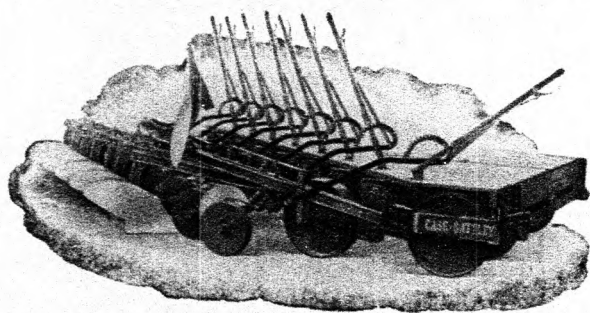

BUDAPEST-KÖBÁNYAI TRÁGYASZÁRÍTÓGYÁR
BOSÁNYI, SCHIETRUMPF és TÁRSA

Csodás termésmennyiséget eredményez a szárított kőbányai hizó-sertéstrágya.

Ingyen küld utasításokat, bizonylatokat a Budapest-kőbányai trágyaszárítógyár
BOSÁNYI, SCHIETRUMPF és TÁRSA
BUDAPEST, IX., ÜL LŐI-UT 21. SZ.

CASE GŐZ- ÉS BENZIN-SZÁNTÓGÉPEK

gazdaságos és megbízható üzemükkel mindenütt kitűntek.
A jelenlegi munkás- és ighiány közepette rendkívüli
szolgálatot tesznek a gazdának.

Azonnal szállíthatók a régi normális árban. Bővebbet

HAHN ARTHUR ÉS TÁRSAI
BUDAPEST, VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52 B. SZÁM

A Debreceni Mezőgazdasági Gépgyár Részv.-Társ.

gyártmányai:

HAZAI DRILL

páros soru vetőgép,

HORTOBÁGY DRILL

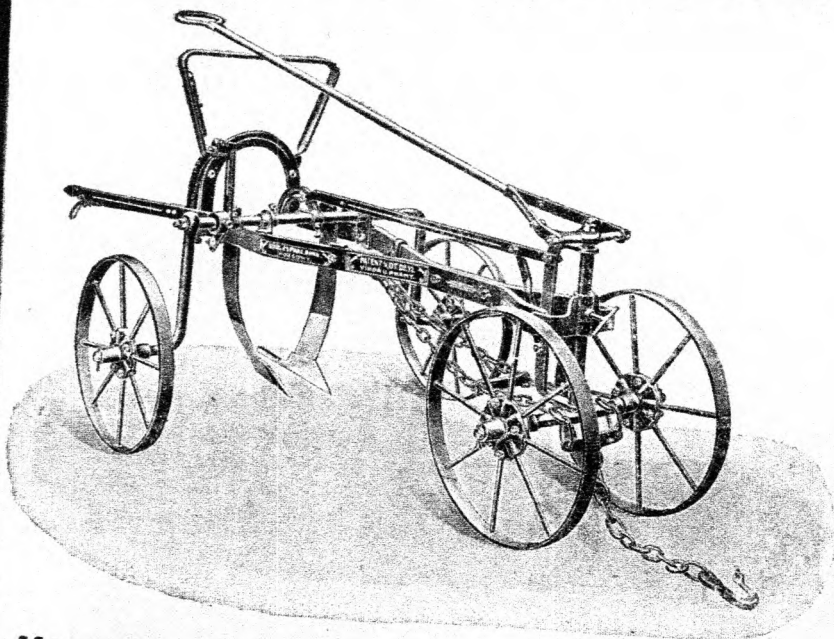
páratlan soru vetőgép,

NAPOLEON DRILL műtrágyaszóróval kombinált vetőgép.

Ekék, boronák, szecskavágók, répavágók, kapálók, morzsolók, kukoricavetőgépek stb.
kiváló minőségben, előnyös árak mellett.

➡ Kérjen árjegyzéket. ➡

DEYL „AGRÁR“ RÉPAKIEMELŐJÉVEL

legolcsóbban,

legbiztosabban,

leggyorsabban,

répaveszteség nélkül

szedheti ki répatermését.

Pótolja a hiányzó férfimunkaerőt, a többi összes munká-
latokat (fejelés, tisztítás) asszonyokkal és leányokkal
is el lehet végeztetni!!

Közgazdasági és Parcellázóbank r.-t. áruosztálya, Pozsony.

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egy évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadóért felelős: Hubinek Gyula az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Buday Barna.
Társaszerkesztő: Konkoly Thege Sándor dr.

Szerkesztőség:
Budapest, IX., Köztelek-utca 8.
Kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEL.

Kérelem.

Rendkívüli idők rendkívüli kötelességeket hárítanak reánk.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a hazafias kötelességteljesítésből egyelőre is oly módon veszi ki a részét, hogy csatlakozik ahhoz a társadalmi mozgalomhoz, mely a behívott katonák családtagjairól való gondoskodást tűzte ki célul.

A hadbavonultak keresetképtelen hozzátartozóinak segélyezése érdekében ezenel gyűjtést indítunk s kérjük gazdátársainkat, hogy a nemes célra szánt adományait az OMGE. pénztárához szíveskedjenek beküldeni.

Az OMGE. egyúttal székházának hivatalos helyiségeit a háboru sebesültjei számára felajánlotta. Arra az esetre, ha a Köztelek helyiségeire mint kórtermekre szükség lesz, az OMGE. fenntartja azt a jogot, hogy a beérkező adományokból elsősorban a helyiségeinek kórtermekké való átalakításához szükséges felszerelési tárgyakat szerezzék be. Ennek levonásával a beérkező összeg fennmaradó része hatósági uton fog a gyámolításra szorultak között kiosztatni.

Az adományokat a „Köztelek” lapban időről-időre nyilvánosan nyugtázzuk.

Bujanovics Sándor,
OMGE. elnöke.

Adomány a hadbavonultak családtagjainak segélyezésére.

Az OMGE. pénztárába a mai napig a következő adományok folytak be:

Zselénski Róbert gróf	500
Osztróluetzky Miklós	100
Szilassy Zoltán	50
Vaszary Dezső	30
Paulinyi János	20
Hertelendy Ferenc	10
Tóth Géza	10
Pap Miklós	5
Molnár Lajos	2
Összesen	227

Összes gyűjtésünk a mai napig 8093 korona 80 fillér.

Egyről-másról.

(Gabonapiaci szemle. — Kétféle mérték. — A vámunió terve német világításban. — Az őszi gazdasági munkálatok. — Sebesült cselédek. — Állatállományunk kímélése. — A hadsegélyző hivatalból. — Magyar és német mezőgazdasági szövetkezetek testvérülésse.)

Nemesak a budapesti tőzsdén, de a berlini és egyéb németországi gabonatőzsdéken is a gabonaforgalom rendkívül csökkent, viszonyítva ahhoz a forgalomhoz, amely rendes körülmények között ki szokott fejlődni. Németországban az elmaradt nagyarányú külföldi behozataltól eltekintve, a kisebb jelentőségű gabonatőzsdéken ugyanaz a helyzet, mint akár Mannheimben vagy más, a külföldi gabona fontosabb forgalmi gócpontján. Nálunk is. Németországban is a gabonatőzsdéi forgalomesökkenését a nagyarányú katonai gabona szükséglet beszerzése idézi elő, amely szükségletet a hivatásos hadseregszállítók fedeznek. Ezek nem a tőzsdén szerzik be a szükséges gabonamennyiséget, hanem ügynökeik révén közvetlenül a gazdaközönségtől szedik azt össze és ilymódon az a gabonamennyiség, amely más időkben a tőzsdére irányul, annak elkerülésével jut rendelkezési helyére. Igaz, hogy a hadsereg béke idején is szállítók útján szerzi be gabona- és abrakta-

mányszükségletét, de nem igényel oly mennyiséget, mint ma, amidőn egyrészt katonáink jobban élelmezteknek, másrészt jóval nagyobb az a létszám, amelyet el kell látnia. A hadsereg fokozottabb mértékben való ellátásának szüksége a hadseregszállítókat is fokozottabb munkára serkenti és ezek bizony nem várják, illetve nem várhatják meg a tőzsdére érkező kínálatot, hanem maguk kutatják fel a készleteket. Ez az oka annak, hogy például a Bácskából is alig jön áru a budapesti tőzsdére és nem az, mintha gazdaközönségünk spekulációs célokból visszatartaná áruját, aminek a mai árk mellett nem is lenne célja, eltekintve attól a csekélyebb mennyiségtől, amely vetőmagra és gazdasági célokra szükséges. A budapesti tőzsde gabonaforgalma e héten is csekély keretben mozgott és az árak ismét szilárdultak.

Szót emeltünk már a *Köztelek* hasábjain a tőzsdetanács ama határozata ellen, amelyben az üremények stornirozása tekintetében leszámoló árfolyamokat állapított meg, ajánlván az ezek mellett való kiegyezést azoknak, akiknek a malmok stornirozták a lisztállítását. Felszólaltunk az ellen, mert ez a határozat bár nem kötelező, csupán figyelmeztető ajánlat, mégis előre láttuk, hogy ha megegyezés híján perre kerül a sor és a tőzsde választott bírósága lesz hivatva dönteni, nyilván a tőzsde tanácsa által ajánlott leszámoló árfolyam fog zsinórmértékül a választott bíróság előtt szolgálni. Ez a jövődőlésünk beteljesedett, mert e héten a tőzsde választott bírósága egy ilyen ügyben úgy ítélt, hogy kötelezte a felet a leszámoló árfolyam mellett való kiegyezésre. Felszólaltunk azonban különösen azért a tőzsde tanácsának ezen határozata ellen, mert az egyoldalú érdekeket szolgál, miután az előre eladott gabonaféléknek hasonló módon való stornirzásáról nem gondoskodott. Ebből az a visszás helyzet származott, hogy a gazda kénytelen ma is szállítani a 24 koronán eladott búzát, míg a malom az ilyen buzaár alapján számított lisztet nem szállítja. Lapunkhoz a gazdaközönség

Mezőgazdák
Zuhatag
Rútja.

SERLEGES
rendszer
cső- és gummi
melkűl

Minden eddigi
rendszert
fölülmúl!

Őszi gazdasági szükségletek beszerzése!

A szüreti idény és az őszi vetési munkálatok közeledtével ajánlunk: különböző kivitelű borsajtókat, szőlőzuzókat, bogyzókat, borszivattyúkat, boroshordókat, must- és bormérőket és mindennemű más szüretelési eszközöket, az összes gazdasági vető- és virágmagvakat, szuperfoszfátot, thomas-salakot, kálit és egyéb műtrágyákat, ekéket, tárcsásboronákat, kultivátorokat, vetőgépeket, rostákat és konkolyozókat.

Magyar MEZOGAZDÁK Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 29.

köréből sok ily panasz érkezik, ami élénken bizonyítja, mennyire helyén való volt korábbi felszólalásunk s mennyire hiányos a tőzsde tanácsában a mezőgazdaság érdekeinek a képviselője, ahol ma csak a kereskedelem és a malomipar számíthat érdekei támogatójára, a termelők azonban a kétféle mértékkel való mérés hátrányait kénytelenek elszenvedni.

Az osztrák Sylvester dr.-féle felkínálkozásra csakhamar megjött a válasz, a „Kölnische Zeitung“ egyik legutóbbi számában, mely a következőket írja:

„Minden vámszövetség természetesen a politikai együttérzésnek is bizonyítéka, de a gazdasági és kulturális élet különböző irányában fejlődött országoknál csak az összes érdekelt körök egyöntetű hozzájárulása esetén valósítható meg. Ez az egyöntetűség, az egységnek, a közösségnek ez az érzése még Magyarország és Ausztria között sincsen meg, mert nem szövetségi, hanem vámszerződési viszony van közöttük. A magyarok e szerződés megszüntetésének elvi jogáról egyáltalán nem hajlandók lemondani, ámbar kétségtelen, hogy e joggal élni, már saját érdekükben sem fognak. De azért ez a jog, a szerződés felbontásának elméleti lehetősége is, elegendő akadály a Sylvester doktor terve megvalósításának.“

Bárha német laptársunknak nincs is igaza okoskodásában, mert ha a közös vámterület mellett fenn lehet tartani az önálló vámterülethez való elvi jogunkat, úgy megtörténhetné ez egy vámunió esetén is, amikor annak tartamára lemondanánk az önálló gazdasági berendezkedésről, de nem egyúttal az ahhoz való jogunkról, amire nincs is szükség, mert a vámunió nem örök időkre köttetnék: laptársunk felszólalása mégis világosan adja értésünkre, hogy jelentkezésünk korai, sőt, mint megirtuk volt, kissé elhamarkodott is.

Sok gondot okoz az őszi munkálatok elvégzése nemcsak a gazdának, aki ma ezer nehézségekkel küzd, de főleg a fogyasztóköröseknek. Napról-napra látunk is a napisajtóban olyan naiv tanácsokat, mintha kint a falunmaradtak, mind elvesztették volna józságukat és sokéves tapasztalataikat.

A gazda tisztában van a helyzettel, hogy mit kellene tennie, csak legyen meg hozzá a kellő igáserő, a jó idő s legyen meg a vetőmag és műtrágya, amely cikkeket azonban a vasut ugyan-csak késlekedve szállítja.

Az őszi vetések miatt egyelőre nincs is mit aggódnunk, ha nem is lesz a bevetett terület a szokásosnál nagyobb. Örüljünk, ha a rendes átlagos területet el tudjuk vetni, nemcsak a rendelkezésre álló eszközök korlátolt volta, de a vetőmag hallatlan drágasága miatt is.

Inkább vessünk be kevesebbet, de tartsunk készletben tartalékvetőmagot, mert félo, hogy az egerek okozta pusztítás új vetésre fogja a hanyag gazdát készíteni, aki az egérintással nem törődik s azt az időre bizza. Ha nem lesz a tartalékra szükség, annál jobb. Átadható lesz a fogyasztásnak. A jelszó legyen tehát: nem sokat vetni, hanem amit bevetünk, azt jól végezzük, mert a jól végzett munka mindig nagyobb eredménnyel bíztat, mint a felületes, bármily nagy területet is foglaljon el az.

Már maga Bécs polgármestere is a tanácsadók sorába lép, amidőn hirdetményileg hívja fel a gazdák figyelmét a trágyázás fontosságára

s arra, hogy műtrágyát használjon a gazda, ha az istállótrágyában hiányt érez.

Hát bizony tisztelt polgármester ur és tisztelt aggódó honfiak: az osztrák, de a magyar gazda is ott tart manap, hogy a műtrágyát még akkor is használja, ha van hőven istállótrágyája, sőt régi tapasztalati tény, hogy a műtrágyának éppen az olyan földön van meg a kellő hatása, amelyet már istállótrágyával a kellő termő erőbe hoztunk.

A hadbavonult eselédsgéből, sajnos, számosan kerülnek haza mint gyógyulófélben levő sebesültek, de lesznek persze olyanok is, akik mint munkaképtelenek bocsáttatnak el végleg a hadseregéből, vagy egyáltalán nem kerülnek vissza, illetve halálhírük hivatalos megerősítést nyer. Ezen esetek egyikében sem változhat a gazda önkéntes áldozatkésztsége a hátrahagyott családtagokkal szemben. A sebesült eseléd csak katoná marad, ha ideiglenesen haza is bocsáttják, a munkaképtelenek csak úgy nem veheti a gazda hasznát, mint annak, aki a csatatéren hősi halált halt. Ez esetek mindegyikében tehát a gazda fenntartja a tavasz nyíltság a segélynek azt a mértékét, amelyet a hátrahagyottaknak már előzőleg kilitásba helyezett, amelyek közül a legfontosabb a lakás és fűtés élvezete telen át. Egyébként az állam oly bőkezűen gondoskodik a hátrahagyottakról, hogy azoknak sorsán egyáltalán nincs mit aggódnunk.

Lapunk mult számának ugyane helyén nyomatékosan felhivtuk gazdaközönségünk figyelmét ama nagy gazdasági érdekekre, amelyek állatállományunk tenyészanyagának lehető kímélését teszik szükségessé. Bár meg vagyunk rólagyőződve, hogy állattenyésztő és hizláló gazdánk teljes mértékben átlátják és magukévé is teszik e figyelemztetésünkben foglaltakat, mégsem mulasztjuk el, hogy minden kínálkozó alkalommal újra meg újra rá ne mutassunk az állatállományunkban rejlő nagy nemzeti vagyonnal és hatalmas gazdasági közéletmezési tartalékokkal való okzerü takarékoskodás szükségességére.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a földművelésügyi kormány is ugyanily irányban igyekszik a maga befolyását érvényesíteni. S ha egyelőre el is tekintett mindenféle kényszerrendszabálytól, remélhető, hogy a hivatalos helyről jövő jó tanácsokat amugy is megszi-velik. A jó példa hatása alatt már ilyen értelmű körlevelet intézett ügyfeleihez a Budapesti állatvásárpénztár részvénytársaság is, amely minden tekintetben megegyezik a mi előző felszólításainkkal és amelyet a magunk részéről is a legnagyobb mértékben ajánlunk gazdaközönségünk figyelmébe. Különösen kiemeljük az említett körlevélből a következőket:

„A budapesti marhavásáron nagy felhajtások keretében azt látjuk, hogy sok olyan marhát hajtanak fel, amely fiatalága vagy gyenge husminősége mellett még gazdaságilag nagyon jól használható volna. Minthogy a mostani nagy fogyasztás az ország marhaállományát erősen apasztani fogja, több mint valószínű, hogy később gazdasági állapotokban is hiány fog mutatkozni. Erre való tekintettel célszerűnek látjuk a gazdaközönséget saját érdekében figyelmeztetni, hogy lehetőleg kerülje a gazdaságilag használható, vagy teljesen sovány állatok felszállítását. A járnózásra és tenyésztésre alkalmas állatokat iparkodjanak gazdasági célokra eladni, a soványakat pedig javítsák fel, miután nem kell attól

tartaniok, hogy a kereslet hirtelen esökkenés folytán később azokat rosszabbul értékesítenék.“

Ha az ember reggelenként elhalad a budapesti tisztikaszinó Váci-utca 38. szám alatti palotája előtt, a megrakott postakocsik hosszú sorával találkozik, amelyekről egész ármádó népfelkelő hord szászámra hatalmas csomagokat a honvédelmi minisztérium ott működő hadsegélyező hivatalába. A hatalmas lépcsőház a tánc- és éttermek egész sora tulzsufolt raktárhoz hasonlít, ahol szorgos kezek a hazánk minden tájáról beérkező legváltozatosabb küldeményeket osztályozzák s gondoskodnak egy ország jó szívvel felajánlott ajándékainak rendeltetési helyükre való juttatásáról. Mert ez a napjában kétszer megújuló esomagtorlasz hadban álló, valamint sebesült vitézeinknek szánt adományokat tartalmaz s bennük e nemzet minden rendü-rangu fiának, leányának a határainkat és létünket védelmező hősök iránt való aggódó, gondoskodó szeretete szólal meg. Mintha csak küldöik szívének dobbanása hallatszanék ki a néma göngyöleg alól, mintha az ő lelkesedésük lángja lobogna az akárhányszor gyakorlatlan vagy reszkető kézzel redőrtt címzés öreg betűiből.

A hadsegélyező hivatalnak nemes és valóban gyakorlatias célja összegyűjteni mindazt, ami az egyesek háztartásában, gazdaságában egyenként könnyen nélkülözhető vagy éppen felesleges apróság, de együttvéve, esetleg feldolgozva óriási szolgálatot tehet katonáinknak és sebesültjeinknek. Használt ágynemű és fehérnemű, ruhafélék, alsóruhák, avult prémek, fölösleges takarók, a ládájából előkeresett régi edények csak úgy helyet és rendeltetést találnak ebben a nagy, szeretettel egybehordott vásárban, akár a sebesültjeinknek támaszul felajánlott botok, vagy a kórházi ápoltnak olvasmányul beküldött temérdek könyv, vagy régóta kamarák fenekén porladozó társasjátékok. De el sem tudná az ember egy szuszra sorolni, mi mindent tudott pár napon belül egybehordani e csarnokokban az emberi találmányosság és az érző, emberi szív — csak annyit mondhatunk, hogy minden apróságot hasznosítani tudnak e hivatal derék, fáradhatatlan vezetői s nem vész kárba a legesekélyebb adomány sem. Teljes bizalommal hívjuk fel olvasóink figyelmét erre a napjainkban oly hasznos intézményre, amely már eddig is temérdek kórházhoz, valamint a déli és északi haretereken küzdő csapatainkhoz juttatott el a közönség adományaiból csupa hasznos és a közönség cikkel, továbbá dőhánynyal és édességgel tömött ládát, amelyek tartalma e mozgalom hiányában csak elkallódott volna. Így pedig az egyesek aránylag csekély áldozataiból értékes és a pillanatnyi szükségét nem egyszer hathatósan enyhítő segítség vált.

Emellett áldott, szorgos női kezek fáradhatatlan munkája nyomán szépen gyűlnek a hadsegélyező hivatalban a teli hadjárat annyira fontos és nélkülözhetetlen segédeszközei: a hősapkák, érmelegítők, lábszárvédők és haskötők is. Ezek készítéséből bizonyára gazdacsaládjaink női tagjai is kiveszik a maguk részét. Azzal a lelkesedéssel és munkakésztséggel, amely mindannyiunkat kell, hogy áthasson e nagy napokban, amidőn a haza oltárára letett áldozat valóban nem is önkéntes adomány, hanem hazafias kötelességszámba megy.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet meleg-hangu átiratot intézett a kebelében tömörült kétszázézer szövetkezeti tag nevében a német

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPEST, V., ZOLTÁN-UTCA 2-4. SZ.

SZÁLLIT:

tatai, tokodi, dorogi
akna-, darabos és
cséplési

tatai
tojás- és téglabrikettet.

felsőgallai és miskolc-
diósgyőri
darabos és
épitkezési

felsőgallai
M. A. K. ... véd-
jeggy portland-
cementet.

BORSODI SZÉNBÁNYÁK RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA
BUDAPEST, V., ZOLTÁN-UTCA 2-4. SZ.

SZÁLLIT:

Királdi
Sajószentpéteri
Sajókazal
Rudolftelepi és
Kazincsi

akna-, cséplési és darabos

SZENET

hirtelen esőkenése
bbul értékesitnék."

elhalad a buda-
38. szám alatti
ostakocsik hosszú
ól egész armádia
talmás csomagokat
ott működő had-
talmás lépesőház,
a tulzsfult raktár-
kezek a hazánk
ltozatosabb küldé-
ndoskodnak egy
ndekainak rendel-
áról. Mert ez a
magtorlasz hadban
eknek szánt ado-
e nemzet minden
a határainkat és
nt való aggódó,
eg. Mintha csak
állatszanék ki a
ő lelkesedésük
or gyakorlatlan
és öreg betűiből.
nes és valóban
mindazt, ami az
gában egyenként
ppen felesleges
ldoigozva óriási
s sebesültjeink-
nemű, ruhafélék,
ges takarók, a
nyek csak úgy
ebben a nagy,
akár a sebesült-
ok, vagy a kör-
üldött temérdek
ekén porladozó
az ember egy
ott pár napon
ban az emberi
i szív — csak
len apróságot
t, fáradhatatlan
ekélyebb ado-
k fel olvasóink
hasznos intéz-
rdék kórház-
tereken küzdő
nség adomá-
ikkal, továbbá
ádát, amelyek
ak elkallódott
nylag esekély
nyai szükségét
gitség vált,
zek fáradha-
ülnek a had-
rat annyira
eszközei: a
és háskötők
gazda család-
guk részét.
éggel, amely
on e nagy
tetett áldozat
ny, hanem

gazdasági szövetkezetek Berlinben székelő
ami szövetségéhez, amely megkapó ki-
st ad a magyar mezőgazdasági hitel- és
szövetkezetek kiszádatagjai szívében
nmas német szövetségstársunk iránt táplált
ési érzelmeinek. A szövetségi hűség és a
nemzet iránt való őszinte nagyrabecsülés
te, amelyet a nehéz harcokban viaskodó
s szövetséges hadseregek a Németbirodalom és a
archia létének hősiességében vértől és
sal pecsételnek meg, benne él a mezőgazda-
szövetkezeiteinkben hatalmas szervezetté
rült kiszádatag millióinak lelkében. Ez kész-
ket — mondja az átirat —, hogy az igaz
látat, a benső barátság és törhetetlen hűség
elmeinek keresetlen szavakba öntésével kö-
öntsék szövetséges bajtársaikat.

A magyar nemzet története, a keleti barbár-
g ellen vívott évszázados, önfeláldozó küzdel-
nek dicsőséges sorozata. Bennünket megtanított
táhat a sors a tulerő ellenében való kitartó küz-
delemre. Most, hogy félszázados békés munkál-
kodás után kockázatotott létérdekeink újból csata-
sorra szólítják a magyart, hagyományos elszánt-
sággal és lelkesedéssel vívjuk ezt a lét vagy
nemlét kérdése fölött döntő óriási küzdelmet,
amelyben az egész nemzet egy emberként
gybeforr minden odaadásával és áldozatkész-
ségével s amelyben bizalommal és testvéri szere-
ttel tudjuk a magunk oldalán a németiség
győzhetetlen hadsoraát.

A német mezőgazdasági szövetkezetek biro-
dalmiszövetsége válaszában ugyancsak lelkes ha-
gon viszonzza a magyar szövetkezeti férfiaknak e
nehéz és mégis oly dicsőséges napokban kifeje-
zett bajtársi üdvözlését, amely a német szövet-
kezetek milliányi tagjának szívében a legélén-
kebb visszhangra talált. A közös és végleges
sikerbe, igaz ügyünk diadalába vetett erős hittel
hangsúlyozzák, hogy a német és magyar mező-
gazdasági szövetkezetekre e nehéz időkben nagy
és fontos hazafias feladat vár, amelyet eddig
mindkét állam gazdasági rendjének és harc-
készségének mérhetetlen előnyére a legderekasab-
ban teljesítettek és fognak bizonyára teljesíteni
továbbra is. A mezőgazdasági szövetkezetek
áldásos munkája és békés munkában megedett
ereje mindkét birodalom mezőgazdaságának
hatalmas, nélkülözhetetlen támasza, amely a
termelő munka zavartalanágát a gazdasági és
hitelélet hathatós támogatásával nagymértékben
mozdította elő. A közös célra való további
lankadatlan együttműködés és a két birodalom
szövetkezeti szervezeteinek testvéri hűsége — így
végzik német bajtársaink — vállvetett küzdel-
münk sikereinek s a jövő békés munkálkodásá-
nak legbiztosabb záloga.

A keleti marhavész veszedelme.

Közvetlenül a keleti marhavésznek Bulgáriában
megállapított kitörése után a földművelésügyi
miniszter felhívta a hatóságok figyelmét a behur-
colás veszedelmeire és megadta a kellő utasítá-
sokat e betegség gyanújára utaló jelenségek

fölmerülése esetén követendő eljárásra. A kitört
háboru tetemesen fokozta a keleti marhavész
behurcolásának a veszedelmét s most már nem-
csak a balkáni államok, hanem a betegséggel
szintén fertőzött Oroszország felől is fenyeget
ez a veszély. Tekintettel a kiszámíthatatlan
károokra, melyek az országot érnék a keleti
marhavész behurcolásával, báró Ghillány föld-
művelésügyi miniszter legújabb kiadott rende-
letével újra felhívja a közigazgatás összes
első tisztviselőinek figyelmét a fenyegető veszélyre.
Rendeletében kötelezi a miniszter az alispánok-
at, a polgármestereket, hogy a legkiterjedtebb
módon figyelmeztessék az állatbirtokosokat, a
huszvizsgálókat, mészárosokat, pásztorokat és
mindazokat, akik állatok gondozásával, vagy
felügyeletével vannak megbízva, hogy az állatok
megbetegedését és elhullását a legkisebb kése-
delem nélkül jelentésük be a községi előjáró-
ságnak. Akik ezt a bejelentést elmulasztják, azok
nemcsak a keleti marhavészben betegnek talált
szarvasmarhák után vesztik el az állami kárta-
lanítást, hanem szigorúan meg is lesznek büntet-
tetve. A községi előjáróságok, a helyhatósági
állatorvosok utasítandók, hogy a keleti marha-
vész gyanúja esetén sürgősen járjanak el. Külön
felhívtak a határszéli törvényhatóságok, hogy
a határszéli állatforgalmat a legéberebben ellen-
őriztessék, vegyék elejét az állatesenpészetnek.
A gazdátársadalmi szervezeteket szintén felkéri
a miniszter, hogy hatáskörükben minden lehető
kövessenek el a gazdaközönség felvilágosítására,
a bejelentések pontos megtételére figyelmeztessék.
A betegség felismerésének megkönnyítése céljából
a miniszter megküldötte a hatóságoknak dr.
Hutyra Ferencnek a keleti marhavészről írott
munkáját, amelyet az állatorvosok között szét
kell osztani.

Hutyra Ferenc könyvének a keleti marha-
vész oktanáról, a fertőzés módjairól, a betegség
tüneteiről és lefolyásáról szóló fejezeteit alább
e helyen is közöljük.

A keleti marhavész oktaná. A múlt század
második felében a keleti marhavész okozóját a
baktériumok között keresték, miután azonban
Nocard, valamint Tartakowsky kimutatta, hogy
a beteg tiszta szövetnedvei nem tartalmaznak
mikroszkóppal látható és a szokásos eljárásokkal
kitenyészthető mikroorganizmusokat, Nicolle és
Adil-bég 1902-ben megállapították, hogy vízzel fel-
hígított agyvelőemulzió, bélsár, cerebrospinalis
folyadék vagy hasi savó Berkefeld- vagy Cham-
berland-fele agyagszűrőn keresztül átszűrve is
fertőz és hogy ehhez képest a ragály a filtrál-
ható mikroorganizmusok sorába tartozik. Theiler,
valamint Baldrey vizsgálataikból azt következ-
tették, hogy a vírus a vörös vérszövetekhez van
kötvé és a vörösvérsejtbe vagy a savóba csak a
vörös vérszövetek szétesése után jut, mert azt talál-
ták, hogy a vérsavó, ellentétben a defibrinált
vérrel, szarvasmarhák nem betegít meg és
nem immunizál.

A ragályt a beteg állatok összes testnedvei
a betegség egész lefolyása alatt tartalmazzák.

(Beojtott állatok orrváladéka már 24 órával a
fertőző ojtás után fertőzhet.) Az állatból a beteg-
ség tetőfokán vett vér, felnőtt szarvasmarhának
bőre alá fecskendezve, már 0.001 gr. mennyi-
ségben előidézheti a betegséget, melynek le-
folyása ugyanaz, mintha sok, pl. 4 l. vért fecsk-
kendeztek a bőr alá. A szövetnedveken kívül
a különböző váladékokban is megvan a ragály
(nyálban, orrfolyásban, vizeletben, bélsárban, epé-
ben, könnyben, hüvelykifolyásban, verejtékben),
míg a kilehelt levegő fertőző képessége kérdéses.
A fertőzés könnyen sikerül ilyen anyagok bőr
alá fecskendezésével. A vírus sorozatos átvezetése
szarvasmarhák között nem módosítja a haté-
konyságát, juhok és kecskék testében azonban
állítólag gyengül a virulenciája.

A szarvasmarhán és a bivalyon kívül a juh
(Galambos), a kecske, valamint a tevé is meg-
betegíthető a vírus bőr alá ojtásával, kevésbé
biztosan annak megetetésével.

Nincsen még tisztázva az a kérdés, vajjon a
sertések is fogékonyak-e a marhavész iránt. Mig
ugyanis Carré és Fraimbault virulens vértnek
bőr alá fecskendezésével sertéseket, Penning
pedig vaddisznókat is fertőzött eredményesen és
utóbbi a sertésekből származó vírus-szal ismét
borjúkra átvitte, addig Theiler-nek egy esetben
sem sikerült a betegséget hasonló módon sertések-
ben előidézni.

A ragály szívóssága. Vér vagy más fertőző
folyadék üvegesőbe zárva, szintugy lépszövet,
sőtét és hideg helyen hónapokig virulens marad,
a vér azonban párolt vízzel keverve 4—5 nap
alatt, glicerinrel hígítva 8 nap alatt, egyenlő
mennyiségű epével keverve pedig már 2 óra
alatt elveszti a fertőzőképességét. Régebb meg-
figyelések szerint a ragály szénán 3—4 hónapig
életben maradhat (?), a napsugarak hatására
azonban 2 nap alatt elpusztul. 2—3 napig sózott,
azután 4—12 napig árnyékos helyen szárított
bőrök, szintugy 30 napig szárított csontok velője
még élő virust tartalmazhat. 58—60° meleg
rőgtön, 20—25°-u hőmérséklet ellenben csak
hosszabb behatás után öli el a virust, 37°-on
tartott vér azonban 2—3 nap alatt hatástalanná
válk.

A rothadás régebb feljegyzések szerint csak
lassan semmisíti meg a ragályt; így például
3 hónapon keresztül elásott hus egy ízben még
fertőzőnek bizonyult, Arloing azonban azt találta,
hogy a husban a vírus csak négy napig marad
hatékony. A beteg állatok ürülekeivel szennyezett
trágyáról Bouley azt tartotta, hogy a fertőzés
veszélye csak egy hónap mulva tekinthető meg-
szűntnek, sőt Krajevski szerint a trágya még
öt hónap mulva is fertőzhet, újabb ezirányu
vizsgálatok szerint azonban a rothadás pár nap
alatt megsemmisíti a ragályt.

Fertőtlenítő szerek közül hatékony: a 2%-os
karbolsav, az 1%-os szublimát, az 1%-os méz-
tej. 1/2%-os karbolsavtartalom ellenben nem
módosítja a vér hatását.

A természetes fertőzés módjai. A természetes
fertőzés vagy beteg állatokkal való közvetlen
érintkezés útján történik, vagy pedig azt az

Takarmánykamrák, malmok meghajtására, kasté-
lyok, tanyák villamos világítására, szivattyúk és
cséplőgépek hajtására. "Ipartelepek számára a
legmegbízhatóbb és legtökéletesebb üzemgép a

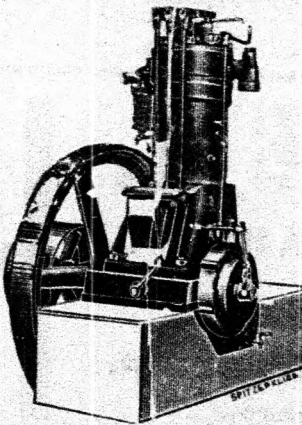
BRONS MOTOR

a legújabb Diesel-rendszerű magasnyomású nyersolajmotor.
4 HP-től kezdve minden nagyságban készül.

Prager Maschinenbau A.-G. (vornals Ruston, Bromovsky u. Ringhoffer)

bronsmotorgyárának gyártmánya!

FARAGÓ ANDOR OKL. GÉPÉSZMÉRNÖK
MŰSZAKI IRODÁJA
BUDAPEST, V. KERULET, VÉCSEY-UTCZA 2. SZÁM.
TELEFON 120-70.

Legegyszerűbb szerkezet.
Nincs előmelegítő lámpa.
Nincs gyújtógyertya, sem gyújtócső.
Nincs villamos gyújtó.
Nincs vízhűtőközpont.
Nincs légszivattyú.
Nincs nyersolajszivattyú.
Nincs fűt- és koromképződés.
Nincs hatósági ellenőrzés.
Nincs robbanás vagy tűzveszély.
Nincs elpiszkolódás.
Nincs üzemzavar.
Legolcsóbb üzem.
Legkevesebb fogyasztás.
Minden pillanatban indul.
Mindig üzembiztos.
Bárki kezelheti.

elhullott állatok nyersterményei, továbbá ilyenekkel vagy az említett váladékok valamelyikével szennyezett emberek, állatok vagy élettelen tárgyak (takarmány, ivóvíz, trágya, istállóberendezési tárgyak, ápolók ruhái stb.) közvetíthetik. Leggyakrabban maguk a beteg állatok terjesztik a ragályt a közlekedési utak mentén, ami annál inkább történhetik, mivel némely állatok egészen enyhe tünetek közt betegednek meg s mivel a ragályanyag 14 napig, idült esetekben még talán ennél is tovább megmarad a szervezetben (Stockman; a szélső határérték állítólag 30 nap).

A fertőzés mindenek szerint az emésztőcsatorna útján a nyálkahártya nyirokvezetékén keresztül történik. A lélekzőszervek útján való fertőzés lehetősége nincs igazolva, aminthogy az is kétséges, vajjon a szabadban ugyanis terjeszthető-e a ragályt. A szabadban ugyanis megakasztható a járvány továbbterjedése, ha a fertőzött csorda körül oly széles árkot vonnak, hogy az állatok rajta keresztül nem mehetnek. Hasonlóképpen sikerül a járvány terjeszkedését megakadályozni a beteg szarvasmarhacsoportoknak egymástól 10 méternyi távolságra való elkülönítésével, istállóban pedig már egyszerű deszkafal is megvédi a szomszédos egészséges állatokat a befertőztetéstől.

A szarvasmarhák, különösen a fiatalabb korban, általában rendkívül fogékonyak ugyan, az egyes fajták szerint azonban nagyok ebben a tekintetben a különbségek. Orosz állatorvosok tapasztalatai szerint a szürke primigenusmarha kevésbé fogékony a fertőzés iránt, mint a nyugati fajta szarvasmarha. A szürke marhák a mesterséges fertőzéssel szemben is nagyobb ellenállást tanúsítanak és az ilyen állatokon a betegség enyhébb alakban is folyik le.

Semmer szerint mesterséges fertőzés után a szürke szarvasmarhák közül csak 5—10%, más fajtájuk közül 90—98% hull el. Nicolle és Adil-bég azt tapasztalták, hogy virulenz ojtások után a nemesített fajtájú marháknál 24 órával rövidebb a lappangás ideje és az elhullás is 1—2 nappal hamarabb következik be, mint a fekete anatóliai marháknál s utóbbiak jóval könnyebben immunizálhatók is, mint az előbbiek. Délafrikában és Indiában a hegyi marhafajták jóval fogékonyabbak a sikságon élőknél. A bivalyok kevésbé fogékonyak; a járvány uralkodása idején csak ritkán betegszenek meg és a mesterséges fertőzésnek némelykor a fiatal állatok is ellenállanak, a keletindiai szigeteken azonban a betegség állítólag bivalyok között is járványszerűen uralkodik.

Egyébb állatok közül még fogékonyak a tevék (Tartakowsky szerint csak enyhén betegszenek meg), a juh, a kecske, továbbá némely vadon élő kérődző, így a dámvad, a zebu, a gazella stb. ezért a járvány terjesztésében ezeknek az állatoknak is jelentékeny szerepe jut. Egyiptus és husevő állatok nem fogékonyak és a sertések állítólagos megbetegedésére vonatkozó észlelések bizonyító erejéhez is kétség fér. Az ember szintén immunis a keleti marhavérszszel szemben.

A betegség egyszeri kiállása rendszerint megszünteti vagy legalább is nagyon lezárítja az iránta való fogékonyságot s ezért szarvasmarhák csak nagyon kivételesen és akkor is csak igen enyhén betegednek meg ismételten. (A karlowkai ojtóintézetben tett kísérletek alkalmával 6 év

előtt fertőzött ökröket sem sikerült mesterségesen újból megbetegíteni.) A vemhesség előrehaladott szakában megbetegedett tehének borjai szintén ellenállanak a későbbi fertőzésnek vagy csak nagyon enyhe tünetek közt betegednek meg.

Körfejlődés. Az első tüneteket nyilvánvalóan a vérbe jutott és ott hamarosan elszaporodó ragályanyag okozza, mely főképpen a nyálkahártyákra gyuladós inger fejt ki, aminek következtében a betegség kezdetén hurutos jelenségek észlelhetők, melyekhez csakhamar vérzések és a nyálkahártya hámrétegében elhalásos folyamatok csatlakoznak. Ezzel szemben a mélyebbre terjedő kruppos diftériás folyamatokat, melyek az esetek egy részében később a nyálkahártyákon kifejlődnek, minden valószínűség szerint közvetlenül olyan mikroorganizmusok okozzák, melyek a már beteg nyálkahártya felületéről annak szöveteibe bevándorolnak, pontos bakteriológiai és szövettani vizsgálatok hiányában azonban nem tudni még, hogy milyen baktériumok szerepelnek e másodlagos elváltozások előidézésében (talán a coli-paratyphus-csoportba tartozó baktériumok, továbbá nekrobacillusok?). Az elváltozások különben lényegük szerint abban állanak, hogy a bővéri, duzzadt nyálkahártya hámrétege elhal és ellágyul s közvetlenül vagy pedig a vérekből később szívárgó savós vagy fibrines izzadmánnyal együtt lazán tapadó, szétmorzsolható bevonattá, illetve felrakódássá alakul át. Sokszor a nyálkahártya saját szövete is bizonyos mélységig elhal, minek folytán erősebben oda-tapadós és vaskosabb lemezek keletkeznek. A nyálkahártyák, főleg a bélben, sejtjes beszűrődés következtében megduzzadnak, később pedig elhalnak. A bőr irhájában is észlelhető némelykor gyuladós folyamat, mely következetesen a hámréteg ellágyulására és ellökődésére vezet.

A mindvégig tartó magas lár, a nagyfokú elesettség és a szív működés gyengülése arra utal, hogy a filtrálható ragály erősen megtámadja a középponti idegrendszert, valamint általában az egész szervezetet is.

Tünetei, lefolyása és kórjósolata. A keleti marhavész vérfertőzésből eredő hevenyész betegségek módjára 3—9 nap között ingadozó lappangás után a test hőmérsékletének emelkedésével kezdődik, melyhez csakhamar a lázas állapotnak általános jelei csatlakoznak.

A lappangási időszak tartama felől mesterséges fertőzési kísérletek eredményei tájékoztatnak.

Raupach 865 drb szarvasmarhát ojtott be, melyek közül 70 darab = 8.1% a negyedik, 227 drb = 26.25% az ötödik, 303 drb = 35% a hatodik, 208 darab = 24.15% a hetedik, 57 drb = 6.6% a nyolcadik napon betegedett meg. Sanderson és Semmer azonban kivételesen már 36—48 óra múlva észleltek lázas hőemelkedést fertőző ojtások alkalmával. Újabb szerzők közül Koch R. mindig 3—9-ik nappal, Theiler 3—6-ik nappal, Nicolle és Adil-bég pedig 4—5-ik nappal a mesterséges fertőzés után észlelték a betegség első jelét a hőmérséklet emelkedését. Aránylag jóval hosszabb lappangásról számol be Tode, amennyiben 390 beoított állatja közül 56 darab a 4—10-ik, 21 darab a 11—20-ik, 20 darab a 21—26-ik napon betegedett meg nyilvánvaló tünetekben, valószínű azonban, hogy ezekben az esetekben ellenálló állatokról volt

szó, melyekben a betegség lassan fejlődött, míg észrevehetővé vált.

A lappangási időszak tartamának pontos megállapítása különösen fontos volt abban az időben, midőn Ausztria-Magyarország és Poroszország keleti határán a román és az orosz marhát veszteglésnek vetették alá. Ezért e kérdéssel a nemzetközi állatorvosi kongresszusok is ismételtelen foglalkoztak (1863-ban Hamburgban, 1865-ben és 1867-ben Bécsben). Ez alkalmakkor a lappangási idő maximális tartamát kilenc napban állapították meg s miután az 1872-diki nemzetközi egészségügyi konferencia is ez álláspontra helyezkedett, az azelőtt 21 napra megszabott veszteglési időt 10 napra szállították le.

A betegség legelső tünete a test hőmérsékletének lázas emelkedése, mely rendszerint egy-két nappal meg szokta előzni az egyéb kóros jelenségeket s ezért legtöbbször észrevétlenül marad. Nyugati fajta marhákon már a második vagy harmadik napon jóval 40° fölé, esetleg 42°-on túl is emelkedik, míg a szürke primigenusfajtáknál többnyire kevésbé jelentékeny az emelkedés.

A lázas állapot második vagy harmadik napján a rosszullétnek hasonló határozatlan jelei árulják el a fejlődő betegséget, aminőket más hevenyész lázas fertőző betegségek kezdeti szakában észlelhetni. Az állatok sokszor fokozott szomjúság mellett kevésbé jól esznek, renyhén kérődzének, többször ásítanak s esetleg előszere-ttel szedegetnek föl vakolatdarabokat; tehének mindjárt kezdetben kevesebb tejet adnak. A test felületén a meleg egyenlőtlenül eloszlott, a szutyak száraz, a beteg reszketnek, vagy pedig egyes izomcsoportokban, főleg a combokon, remegés észlelhető; némely állatok sűrűn rázzák a fejüket, fogaikat csikorgatják, kivételesen pedig erősebb izgatottsági rohamok is észlelhetők. Az érverés és a lélekzés többé-kevésbé szapora. A bélsár ekkor még rendes vagy szárazabb és sötétebb színű. Egyébbként az állatok kevésbé élénkek, de a bágyadság és tompultság rendszerint nem nagyon feltűnik.

Közel egyidejűleg ezekkel a határozatlan tünetekkel, melyek csak általában valamely lázas betegség fejlődésére utalnak, vagy csak kevéssel később, a nyálkahártyákon kezdenek kóros elterések mutatkozni, melyek már alkalmasak arra, hogy a keleti marhavész gyanúját felkeltse, majd tovább fejlődve, lehetővé teszik a határozottabb körjelzést. A szemeken a keskenyebb szemrés belső zugából könnyezés kezd mutatkozni s ugyanakkor a kötőhártyák kipirosodtak és vékonyon duzzadtak, majd pontoszerű véromlések jelennek meg a szövetükben. A későbbi napokon a váladék nyálkássá, majd gennyessé válik s ugyanakkor a most már sötétebb vörös kötőhártyák felületén finom fibrines alhártyák keletkezhetnek, melyek róluk enyhe simítással lefejtethetők. A szaruhártyák rendszerint tiszták s éppúgy a szivárványhártyán sem vehetők észre gyulladási jelei. Csak ritka esetekben vehető észre gyöngye füstszzerű elhomályosodás (Krajewski szerint még leginkább száraz meleg időjárásokról) s még ritkábban s akkor is csak nagyon súlyos gennyes kötőhártyagyulladás kíséretében észlelhető a szaruhártya kifeléyesedése, melyhez azután belső szemgyulladás is társul.

Az orr nyílásából kifolyás mutatkozik, mely kezdetben üvegszerűen áttetsző, nyúlós, később

HEUCKE A.

GŐZEKEGYÁR.

Budapesti műszaki irodája:

V., Csáky-utca 45/47. szám.

Telefon: 106—08. szám.

Saját pénzének ellensége,
ha mást használ, mint

Heucke-féle gőzekét tulhevítővel!

be, míg máskor a betegség 14—16 napig is elhúzódik. Az üdülés hosszu ideig, 2—3 hétig tart s különösen a bélhurut tünetei csak lassan mulnak el.

Az enyhébb lefolyású esetekben, minők főleg a keleti marhafajtán észlelhetők, a betegség tünetei nem érnek el magas fokot és a 4—5-dik naptól kezdve enyhülnek, sőt orosz írók és Eggebrecht szerint a betegség az említett fajtájú állatokon csak egy-két napi lázas állapotban vagy emellett még a lélekzszervek és az emésztő-csatorna nyálkahártyájának enyhe hurutjában nyilvánulhat, minélfogva nagyobb állományokban könnyen észrevétlenül is maradhat. A marhavész ily enyhe alakja egyébiránt ritka esetekben nyugati fajta állatokon is észlelhető.

A marhavész, mint járvány, nagyobb állományokban nem nagyon gyorsan szokott terjedni. Haupt szerint arra, hogy 15—20 darabból álló állomány megfertőztessék, 5—6 heti idő szükséges.

Körjósolat. A keleti marhavész lefolyása és kimenetele elsősorban a járvány természetétől, valamint a betegek fajtájától függ. A halálozási arányszám tág határok közt ingadozik s nagy atlagban nyugati fajta állatoknál 75%-ra, a szürkemaráhnál 50%-nál kevesebbre becsülik.

Angliában az 1866-iki járvány alkalmával a fertőzött állatok majdnem kivétel nélkül mind elhullottak, Hollandiában ellenben ugyanakkor a betegeknek csak 2/3-ad része pusztult el, sőt Franciaországban 1871-ben helyenként a veszteség csak 20%-ot tett ki. Magyarországon 1852-ben a veszteség alig tett ki 10%-ot, míg az 1861—1863-iki járvány idejében 75%-ra rugott. Krajewski szerint Oroszországban a járvány különösen nagyobb állományok gyors átveszélése esetén szokott enyhén lefolyni (veszteség csak 15—20%, sőt még kevesebb), némelykor azonban a szürkemaráhák közül is 85% hull el. Indiában a halálozás a siksági marháknál kb. 20%-ot, a hegyi marháknál ellenben egészen 90%-ot is tesz ki.

Tapasztalat szerint minél hosszabb szünet után lép fel valamely járvány, annál több áldozatot követel, másfelől egy járvány tartama alatt legtöbb a halálozás kezdetben és azután még egy ideig, míg később a gyógyulások mind gyakoribbak.

Tiszta levegőben, száraz meleg időjárásakor és célszerű takarmányozás mellett a veszteségek csekélyebbek, mint ellenkező viszonyok között.

Bivályok általában csak enyhén szoktak megbetegedni, úgyhogy csak kevés szokott közülök a betegség 4—5-dik napján elhullni. A tünetek Gamgee szerint láz, köthártyahurut, orrfolyás, eróziók a foghúson és az ajkakon, bőrkiütés a tőgyön és némelykor hasmenés. A betegség a hetedik nap körül rendszerint enyhül és azután az állatok hamarosan helyreállnak.

Az elektromos szántógépek jövedelmezősége.

V.

5. Zachara és Szilágyi is kifogásolják a 75 lóerős szántógép áramfogyasztását és az áram egységárát.

Ha két szántógép jövedelmezőségének kimutatásáról van szó, akkor eleve fel kell vennünk, hogy mindegyik szántógép a rendelkezésre álló 150 nap munkaidőt teljesen kihasználja. Ez a szántógépek jövedelmezőségének egyik alapfeltétele. Megbízhatóbb alapon munkafogyasztást előre számítani nem is lehet. Pontosság tekintetében minden más adat kétségbe-

vonható, csak az nem, mely a felvett munkaidő, időegységankénti energia fogyasztás és motorhatásfok alapján adódik. Ha valamilyen gazdaság területe kisebb, akkor ennek megfelelően szerezzon be az kisebb szántógépet, de azt azután dolgoztassa is a teljes munkaidőn át. Egy 75 lóerős elektromotor 90% hatásfok mellett 1500 munkaórán át 92.000 KW. óra áramenergiát fogyaszt.

Rá kell mutatnom arra az ellentmondásra, hogy Szilágyi közleményében az általam kiszámított 92.000 KW.óra fogyasztást sokalván, a legkedvezőtlenebb esetre 84.000 KW.óra fogyasztást ad meg, mint maximumot, ezt megelőzőleg azonban, cikkének elején, 1500 munkaóra áramfogyasztását körülbelül 109.000 KW. órában állapítja meg.

A 20 filléres egységárát nem én vettem fel, hanem a kérdéstevők adták meg, nekem tehát a véleményadásnál az 6 adatukkal kellett számolnom. Természetes, hogy ha a telep az áramot olcsóbban adja (esetleg ingyen), akkor a szántás is megfelelően olcsóbb lesz, azonban nekem a kérdéstevők adott esetében kellett választ adnom. Bár a közölt számítási eljárás alapján a kérdések maguk is számíthatnak más egységár mellett, azt azonban nem tehetem, hogy mikor ők 20 filléres egységárát irnak meg, hogy akkor én egy általam önkényesen felvett 12 filléres egységárral számítsak, azután — hivatkozva a végeredményre — az elektromos szántást olcsóbbnak jelentsem ki és őket ezáltal félrevezessem.

A cikkirők legfeljebb azt kifogásolhatták volna, hogy az évi 1500 munkaóra alatt sem a gőzgép sem az elektromotor nincs szakadatlanul működésben, a felfűtés, az ekeátváltások és a vándorlások miatt; azonban a táblázatban a számítás egyszerűsítése kedvéért tekintettem el attól a különbségtől, mely az energiafogyasztásban e körülmény folytán előáll s amely egyébként is mindkét esetben ugyanazon értelemben változtatná meg a költségeket.

6. Szilágyi azt bizonyítja cikkében, hogy egy 70 eff. lóerős kétlokomotivos gőzeke óránkénti szénfogyasztása nem 2 q, hanem 2:33 q és a szén elpárolgatási tényezőjét 6 kg.-ban állapítja meg. Ezzel szembe kell említenem, hogy bár a régibb szerkezetű, egyhengeres, tulhevitő nélküli gőzgépek valóban ily elpárolgatási tényezővel dolgoznak, azonban a compound-gépes és tulhevitővel felszerelt gőzekelekomotivoknál ez az érték nagyobb 6 kg.-nál. Ezt bizonyítják az 1913. évben ifj. Sporzon Pál gazd. akad. tanár és Karkovány Ákos műegyetemi adjunktus vezetésével lefolyt galántai nemzetközi szántógépbemutató kísérleti eredményei is (Karkovány: A galántai bemutatóval kapcsolatos szántási próbák eredményei, „Köztelek” 1914. 30. sz.). Amint e közlemény táblázatából kitűnik, a compound-gépes és tulhevitős Me. Laren-féle gőzszántógépek közül az 50 lóerős gép elpárolgatási tényezője 6:3 kg., a 100 lóerősé pedig 8:01 kg. volt. Ez adatok középértéke 7:15 kg., tehát még nagyobb, mint az általam felvett 7 kg. Teljességgel nem értem, hogyan jutott Szilágyi az általa felhozott 2:33 q óránkénti szénfogyasztásra, mert ha még 6 kg. elpárolgatási tényezővel számítunk is a közszénfogyasztás még akkor is csak $\frac{18 \times 70}{6} = 21$ q

lesz. Megjegyzem, hogy számításaimnál a kiszámított közszénmennyiséghez még külön 15%-ot hozzáadtam, tekintettel azokra a különleges fűtési eljárásokra, melyeket a kétlokomotivos gőzekek nem folytonos üzemből kifolyólag itt alkalmazni szoktak; így jött ki az óránkénti 2 q fogyasztás.

Ha a szakirodalomban utánanéznünk a kétgép-gőzekek óránkénti tényleges szénfogyasztásának, azt fogjuk tapasztalni, hogy a legtöbb 70 lóerős gép üzemóránként 1:7—1:8 q 6000—7000 kalóriás kőszénen fogyaszt. A Kemna-féle 170 lóerős lokomotivok óránként mintegy 2:4 q, a kisebb 140 lóerős gépek pedig 1:8 q 7000 kalóriás kőszénen fogyasztanak (Herdliczka: Szántógépek, Prof. Rezek: Über Dampfplüße, „Maschinen-Praxis”, 1912., 29. sz.). A különbség az általam számított és a tényleges kevesebb szénfogyasztás között azért van, mert — mint már egy ízben említve volt — a berendezés által üzemóránként kifejtett munkamennyiség az ekeátváltások miatt tényleg kevesebb, mint 70 lóerőóra.

7. Szilágyi kevésnek tartja az általam felvett 2 fogatnapot és feleslegesnek véli az elektromos szántógép vontatásához szükséges 30 kettősfogatnapot. Bár a fogatos erő mennyiségéről nézve általános szabályt felállítani nem lehet, mert az elsősorban a szénraktár és a tápvízforrás távolságától függ, annyi azonban bizonyos, hogy ha a szállítási távolság nem túlságosan nagy, egy 70 lóerős gőzekekhez két fogatnapot számítani elegendő, különösen akkor, ha a gazdaságban módunkban van arra alkalmas helyeken jó tápvíz adó, olcsó, nem mély kutakat készítenünk. Általában a szükséges fogatnapok száma 1—3 között változik (Herdliczka: Szántógépek). De ha még 1/2 fogatnappal többet számítunk is és az ennek megfelelő napi költség-többletet (4 K.) a gőzeke költségeihez hozzá is adjuk, az elektromos szántás még mindig 0:20 K.-val drágább lesz és így minden további következtetésen érvényben marad.

Hogy az elektromos szántógépgarnitúra szállításához fogatos erőre szükség van, az kétségtelen, sőt éppen ez a körülmény e rendszer Achilles-sarka. Igaz ugyan, hogy magán a felszántandó területen a motorkocsi önállóan is tovaladhat, vándorlás közben azonban már rendkívül nehézkes lesz a motorkocsinak ily módon való tovaszállítása, ha meggondoljuk, hogy a távvezetékek mindenütt magasfeszültségű áramot szállítanak. Ezt az áramot különleges horgokkal és vezetékkel először a transzformátorkocsiba kell vezetni, onnan azután egy kb. 500—600 m. hosszú felecsavarható kábelen át a motorkocsihoz. Ha a garnitúrát már most az uton szállítjuk, akkor minden 500 m. távolság megtétele után meg kell állnunk, a kábelt a motorkocsira felecsavarnunk (!), a primér vezetékét kikapcsolnunk s a transzformátorkocsit fogatos erővel előrevontatunk! De mindez a sok és nehéz munka is csak ott lehetséges, ahol a vezeték az ut közelében halad. Számításaimnál, mint minimumot vettem fel az említett fogatos erőmennyiséget. F. Brutschke, kinek az elektromos szántógépek gyártása terén elsőrangú híre van s kinek nevét a cikkirők is bizonyonyal ismerni fogják, e kérdésben a következőképpen vélekedik: „Es wurden mir viele Klagen über die Schwerfälligkeit in der Bewegung mitgeteilt. Wenn die Anspannung von 14 der schwersten Pferde nötig wird, um den Pflug an der Ort seiner Tätigkeit zu bringen, so hat er seinen Zweck verfehlt.” (F. Brutschke: Dampf oder Elektrizität? „Maschinen Zeitung”, 1913. 7. sz.)

8. Mint érdekes ellentétet említem meg, hogy a 15 kilométer hosszú vezeték beszerzési árát Szilágyi 30.000 koronára becsüli, addig Zachara szerint azt az elektromos centrálé ingyen is elkészítené. Kérdem már most, vajjon melyik vállalat lesz mai közgazdasági helyzetünk mellett oly önzellen, hogy valakinek 30.000 korona összeget odaajándékozzon? A Szilágyi által felvett összeget egyébként is kevésnek tartom.

HUNGARIA

Általános Biztosító Részv.-Társ.
Budapest, VII. ker., Károly-körút 3. szám.
Részvénytőke 6 millió korona.

A társaság kartellen kívül áll.

Ágazatok: Tűz-, élet-, jég-, haláleset-, betöréscsopás elleni és mezőgazdasági szavatossági biztosítás olcsó díjak és előnyös feltételek mellett.

Állatbiztosítás kétféle módozat szerint: I. Minden esély ellen, beleértve a járványos betegségeket is. II. Coupán járványos betegségek ellen (lépfene, száj- és körömfájás és sercegő uszók).

ink a kétgépes
gyasztásnak,
70 lóerős
7000 kaló-
170 lóerős
q, a kisebb,
7000 kalóriás
Szántógépek,
„Maschinen-
ég az általam
énfogyasztás
ár egyizben
zemóránként
áltások miatt

egy forgóáramu, 15 mm² keresztmetszetű
folyóméterének beszerzési költsége nem
hanem 3-350 K. (A közleményben
5-550 K. egységár sajtóhiba, mely
„Köztelek” f. évi 57. számában helyreigazít-
t.) Ezt az adatot két hazai vállalat költség-
éből vettem.
Zsák után sem Szilágyi, sem Zachara „két-
telenül jóhiszeműen” összeállított adatait és
„aktualizálását” nem fogadhatom el s azokat a
vetkezéseket, melyeket a közleményben
nyalt megadott esetre vonatkozólag tettem,
n minden változtatás nélkül továbbra is fenntartom.
(Magyaróvár.)
Vladár Endre
okl. gépészmérnök,
gazd. akad. s-tanár.

LEVÉLSZEKRÉNY.

rovatban csak a közérdekű kérdésekre adjuk meg
a választ, ezért tessék állandóan figyelemmel kísérni
a „Szerkesztői üzenetek”-et is.

A szerkesztőséghez csak a lap szellemi részére vonat-
kozó levelek intézendők, hirdetői, lapreklamálási,
szimváltoztatási stb. ügyekben tessék egyenesen a
kiadóhivatalhoz fordulni.

A mogyorófák értékesítése. 148. kérdés.
Nagyobb területen levő mogyorócserejésem fáját
hogyan lehetne értékesítenem? B. A. gróf.
Felelet a 148. sz. kérdésre. A mogyoró fájá-
ból hordó- és ládaabroncsokat, botokat, ernyő-
nyeleket szoktak készíteni, szénét pedig fekete-
lőpor gyártásánál alkalmazzák. A kereslet ezen
választékok iránt azonban nem nagyon élénk
s így az értékesítés is nehézségekkel jár. Az
abroncsokért 5-6 centiméter alsó vastagságnál:
4 méteren felüli hosszban darabonként 20-40,
2-4 méter hosszban darabonként 15-20,
2 méteren aluli hosszban darabonként 10-15
fillért, botokért és nyelekért 2-10 fillért, szénét
hektoliterenként 0.50-1.50 K.-t szoktak fizetni.
Mindenesetre legajánlatosabb lenne megfelelő
fűkereskedelmi és erdészeti szaklapban hirdetést
tenni közzé.
B. O.

A hamisítatlan tej zsirtartalma. 149. kérdés.
Megtettük egy gazdaság tejtét egész évre. A zsir-
tartalomért nem szavatol eladó, de kötelezi
magát, hogy hamisítatlan, fölözellen tejet ad,
ugy, amint kifejjik. Mégis olyan gyenge tejet
küld, hogy mikor a többi tej zsirtartalma a vegyi
elemzésnél 3-5-5-4-4-5-5%-ot mutat, e
gazdaság teje 1.9-2-2.9 volt a legjobb eset-
ben. A vegyelemzőnek véleménye az volt, hogy
ily gyenge teje lehet egy tehénnek, de egy
bonyhádi és szimmentáli tehénből álló álló-
mányé nem. Tartozunk-e ilyen gyenge tejet a
kikötött 14 filléres árban átvenni? B. F. C.
Felelet a 149. sz. kérdésre. Nálunk a törvény
szerint legkevesebb 2.8% zsirtartalmúnak kell
a forgalomban levő tejnek lenni, ami azonban
nem jelenti azt, hogy az alacsonyabb zsirtartalmu
tejet is ne kifogásolják a vegyikísérleti állomá-
sok. A dolog úgy van, hogy a „hamisítatlan,
fölözellen” tejhez sem hozzáadni, sem elvenni
nem szabad és így, ha a szerződésben fenti
sifejezések vannak (de még ha nem volnának is),
megszüntethető a szerződés, ha vevő a kísérleti

állomások által kifogásolt” minőségű tejet szállít.
Tényleg úgy van, hogy még a lapálymarháknál
sem igen találni 1.9-2%-os tejet. Illetve ezek
fordulhatnak ugyan elő, de csak egyeseknél, míg
az istállóátlag semmi körülmények között sem
lehet ilyen alacsony bonyhádi és szimmentáli
tehénből lévő tehenészetben, amelynél az átlag-
zsirtartalom 3.8% szokott lenni, váltakozván
3.5-4.5-ig. Nézetem szerint hatóságilag ismé-
teltelen mintát kellene vétenni a szállított tejből
és ha eladó nem szállítja a „hamisítatlan, fölö-
zellen” minőségű tejet, a szerződést felbont-
hatja.
U. I.

A gazdaközönség köréből.

A hadiszolgáltatások aránytalansága.

A „Köztelek” 63. számában „Hadiszolgáltatás
és a mezőgazdaság” cím alatt olvastam Gallsay
István dr. fejtegetéseit, melyeket általában helyes-
lek. Meg vagyok győződve arról is, hogy törvény-
hozásunk, amennyire emberileg előre látni lehet,
a maga részéről megtett mindent arra nézve,
hogy hadviselés idején a magyar állam polgár-
sága oktalan zaklatásnak kitéve ne legyen és a
teherviselés az ország lakossága között meg-
oszoljék. Semmi okunk tehát a törvények ren-
delkezéseiben hibákat keresni. A törvények leg-
többje jó, a végrehajtás azonban más lapra
tartozik.

Nagyon jól tudjuk azt, hogy a hadiszolgál-
tatásokra szóló rendeletek kiindulási pontja a
kormány. Ez utasítja a vármegyét, a vármegye
a járás főszolgabíráit s ezek végre a községek
előjáróságát, meghagyva a jegyzőnek fegyelmi
terhe alatt, bizonyos számú igáserőnek egy
meghatározott órában és helyen való előállítását
minden további utasítás, mód, vagy bizonyos
kölcsön nélkül, mely a jegyzőt némileg tájékoz-
tatná, hogy mily arányban vesse azt ki a föld-
birtokokosok és bérlőkre. Természetes a főbírák
ugyanígy vannak és hihetőleg a vármegye is,
ők is csak a kapott utasítást továbbítják minden
felvilágosítás nélkül.

Több mint egy emberöltő mult el azóta, hogy
hadat viseltünk. Mi minden változott azóta.
Hadiszolgáltatásunk törvényparagrafusai azon-
ban gyakorlat híján vajmi keveset módosultak.
Ennek kifolyása lehet az is, hogy törvény-
hozásunk, a háboru idejére a lakosság teher-
viselésének arányait figyelmen kívül hagyta.
Most látjuk csak, hogy a teherviselés mily óriási
tulsúlytal nehezedik a gazdákra. Erre azonban
tovább kiterjeszkedni nem óhajtok, ezt már
előttem mások elmondták. Pusztán arra szorit-
kozom, hogy most, midőn küszöbön vagyunk a tél-
nek, mihamarabb be fog következni az az idő, hogy
a hadvezetőség a gazdákat igás- és növendék-
állataitól lesz kénytelen megfosztani, amit a
gazdák bizonyára, úgy mint eddig is, a leg-
nagyobb áldozatkészséggel fognak a hadvezető-
ségnek saját véreik tölplálására rendelkezésre
bocsájtani. Ez alkalommal azt óhajtánám, hogy
a „Köztelek” mint mindenkor, úgy most is tőle
telhetőleg igyekezzék a gazdáknak sérelmeire a
kormány figyelmét felhívni, hogy legalább ennél
a hadszolgáltatásnál lehetőleg az arányt álla-

pítsák meg és ne bizzák azt egy-egy kis község
kénye kedvére.

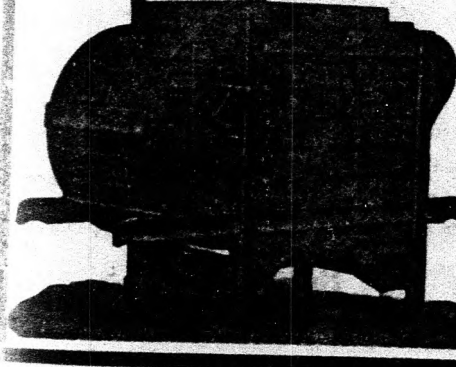
Vannak 300-400 holdas birtokok, melyeknél
35 holdra esik egy beszolgáltatott ló; ugyanakkor,
midőn 1000-2000-10.000 holdas birtokoknál
125-150-200 sőt 300 holdra esik egy beso-
rozott állat. Ne legyen az a jelszó, hogy onnan
kell vinni, ahol van. Mert ahol gazdaság van,
ott igáserő is van, de azt az igáserőt ne
vegyék el az egyiktől egészen, míg a másiktól
csak annyit, hogy azt alig vegye észre. A magyar
gazdaközönségből nem hiányzik az áldozat-
készség és meg is tudja érteni, hogy ezt miért
hozza, de míg ezt az áldozatkészséget arányos
elosztással fokozni lehet, addig az egyesek
aránytalan megterhelése azoknál csak keserűséget
vált ki. Elvégre az állam meg tudja állapítani
minden egyes honpolgár adózóképességét, meg
fogja tudni állapítani azt a kulcsot is, mely
szerint a gazdák a hadiszolgáltatás terhet egyenlő
arányban viselik. Hogy munkálja meg az a gazda
a földjeit, hogy vessen, hogy járuljon hozzá a
jövőévi termés biztosításához, ha tőle az esz-
közöket megvonják? A hazafiai kötelességtudás
magasztos elveinek átérzése egyedül nem elég
arra, hogy gazdaságaink jövő évi termését
emberileg biztosítsuk, ehhez igáserő és ember
kell. Ismétlem nem is az ellen van szavam, hogy
az egyiket is, másikat is elviszik, a kinél több
a fegyverfogható ember, attól többet visznek,
ez igen természetes, de már az igásjóságnál
meg lehet állapítani azt a bizonyos arányt és
én csakis ezt óhajtánám elérni úgy a magam,
valamint más velem együtt érző gazdatársaim
nevében is.
(Nagy-Leheny.) Jókay Géza.

A közölt felszólalás méltányossági szempont-
ból kifogástalan, de most már a háboru alatt
nincs idő és mód a kívánt arányos tehermeg-
osztás foganatosítására. Ezt még béke idején
kellett volna előkészíteni s a most szerzendő
tapasztalatok és felszólalások kétségtelenül
értékesíthetők lesznek a jövőre nézve, de a mai
viszonyok között az előállítási rendszert semmi-
esetre se lehet megváltoztatni. Ezért akciót az
OMGE. ezirányban most hiába kezdene. Ha a
rekriminációkat mégis készséggel közreadjuk, ez
csak a jövőre való tekintettel történik. (Szerk.)

Áldozunk a hősöknek!

Gróf Colloredo-Mels Józsefné egy nagyszerű
jótékonyági eszme megvalósításához kérte a
napokban a magyar és osztrák társadalom
áldozatkészségét. Arról van szó, hogy az idei
halottak napján a sirok fényes kivilágítása és a
költséges koszorúk helyett váltsuk meg a kegyelet
adóját a Vöröskereszt-Egylet javára. Szenteljük
a halottak napjának minden adományát a halot-
takra való kegyeletos emlékezéssel az élő hősök
javára. A gyűjtést a hírlapok, hatóságok és
segítőbizottságok végezzék. Bizonyos, hogy a
befolyt adományok óriási mértékben elősegítik
majd a Vöröskereszt-Egylet nagy feladata tel-
jesítésében. Különben is a halottak napján
szokásos kivilágítás csak az őskorból reánk
maradt szokás, melyhez a vallásosságnak kevés
köze van.

De ne álljunk meg! Ne érvük be azzal, hogy

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb
eredeti „Kalmár”-rostát
sziveskedjék árjegyzéket kórni, amelylyel több oldalu
anyagilag és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.
KALMÁR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely
Vozórköpviselet: A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRDÖGNYÖKSÉGE, BUDAPEST, V. VÁCZI-KORUT 32.

réses
sza-
ellett.
Minden
ros be-
zárj- és

a halottak napjára szánt összeggel áldozunk! Folytassuk a megkezdett utat és áldozunk a „ma” hőseinek minden vonalon. Így pl. számtalan olyan összeg és alap van együtt, amit békés időben egyszerre vagy még inkább napról-napra hoztak össze s amelyek bizonyos sajátos célokat volnának hivatva szolgálni. Vannak különböző szoboralapok, tanulmányi és üdülési célokat szolgáló utazási alapok, kirándulási alapok, legkülönbözőbb célu és irányu alapítványok, művészeti, tudományos, sport- és egyéb versenydíjak, testületek, bankok és magánosok jubileumi alapjai stb. A célok, amikért e pénzeket összehozták, bizonyára dicséretesek és béke idején a kulturális élet nagyfontosságú előmozdítói. Ámde ma, háboru idején e pénzek paragon hevernek és semmiféle gazdasági célt sem szolgálnak, mondjuk ki tehát mindannyian és szentesitse majd kormányrendelet, hogy e pénzek a sebesültek istápolására, az özvegyek, árvák és itthonmaradottak segítésére fordítandók. Mindazok pedig, akik e pénzeket annak idején valamely nemes célra adták, szívesen bele fognak egyezni abba, hogy e komoly napokban had-segítő célokra fordíttassanak azok az összegek, amelyekkel ők béke idején kulturális célokra áldoztak.

Ha azután majd ismét béke lesz, meg lehetünk győződve már előre is, hogy a kultura előmozdítói friss kedvvel és újult erővel fognak megint nemes munkájukhoz látni. Most azonban elvül szolgáljon, hogy minden rendelkezésre álló segítő forrást felhasználjunk! Ne hagyjuk tehát a béke idején felszaporodott alapokat paragon heverni. Használjuk fel azokat okosan, a „ma” követelményeinek megfelelően. Ma nincs szükség tanulmányi és egyéb utazási alapokra s tudományos, művészeti, sport- és egyéb versenydíjak, jubileumi alapokra. Ma csak egyetlen nagy versengés létezik, a hazaszeretben, a bátorságban, a harcolók és az itthonmaradottak segítésében való versengés. *Tarnai Aladár.*

Gazdák javítottassátok a gépeiteket!

A D. Lw. Pr. Németország legelső mezőgazdasági lapja szeptember hó 23-iki számának homlokzatán a következő szövegről fordításban adott felhívást tesz közzé:

„Gazdák! támogassátok gépeitek és eszközeitek készítőit!

A háboru miatt nektek a béke időben is annyira nélkülözhetetlen gép- és mezőgazdasági eszközipar sokszorosan nehezen szenved. De nemcsak a hazai nemzetgazdaság szempontjából általában, hanem különösen a mezőgazdaság érdekében is azon dolgozzatok, hogy ti német gazdák, amennyiben saját üzemeteket fenntartani tudjátok, ezen ipar is a jövő számára üzemképes maradjon. Ne mulasztátok el tehát gépeitek és eszközeitek kijavításának és kiegészítésének végrehajtását most az olesó munka idején! Ne késettetek ezen intézkedésekkel.”

Ez a néhány rövid mondat Németország egyik legelterjedtebb, világszerte ismert lapja homlokzatán mindennél ékebben jellemzi azt az egymásra utalt testvéri viszonyt, mely ott a mezőgazdasági gépgyáros és a mezőgazda között

tényleg megvan; amely viszony lehetővé tette Németország mezőgazdájának az angol és amerikai mezőgazdasági gépbeözönlést megszüntetni és a hazában sok ezermillió márka nemzeti vagyont benntartani.

Ha eddig nem volt szégyen a némettől tanulni, úgy ma, mikor a német dicsőségért a magyar mozsárgyuk bőmbőlnek, a Kárpátok védelméért a német szuronyok meredeznek ellenségeink felé, még kevesebb szégyen a némettől tanulni!

Hogy mit ér a mezőgazdaság ma gép nélkül, azt már a kisgazda kunyhójában is tudják. Hogy hány száz millió korona ment külföldre mezőgazdasági gépekért, azt minden művelt gazda tudja. Hogy iparszegény országunkban mit jelent egy egészséges mezőgazdasági gépipar, azt minden magyar gazdának éreznie kell és mikor ezt érzi, akkor éreznie kell azt is, hogy ez a mezőgazdasági gépiparunk, amely képes volt saját erejéből nemcsak megküzdödni a külföld milliárdos tőkéinek hatalmával és itthon versenyre kelni vele, hanem képes volt utat törni magának az ország határain túl ki a viláfgorgalomba és a magyar mezőgazdasági gépiparunk a szibériai pusztáktól kezdve végig egész Európán, Franciaország szívéig teret és dicsőséget szerezni, amely bevitte a Balkánba a mezőgazdasági műveltség fogalmát, amely annyi sokezer külföldi munkást magyar polgárrá tett, ez a magyar mezőgazdasági gépipar ma nehéz napokat szenved.

A háboru elzárta a nagy áldozatok árán megvívott külföldi piacokat. A gyárak üzeme pang. Nincs munka és jóformán csak kényszerűségből tartják a munkások egy töredékét.

A magyar mezőgazdaságunk gépipara eddig mérhetetlen hasznot hozott a mezőgazdaságnak. Most a magyar mezőgazdaságon a sor, hogy ezt a jövőre is magának biztosítsa, amit csak úgy tehet meg, ha ezt az ipart most, úgy ahogy módjában áll, támogatja.

E támogatásnak egyszerű és kivihető módját megmutatta a fent idézett német felhívás. Nekem ahhoz hozzátennivalóm csak annyi van, hogy vegyétek ezt a felhívást a magyar gazdák is éppoly komolyan és lelkesen, mint ahogy azt a német gazdák fogadták.

A magyar gazdák híresei arról, hogy gépeik és eszközeik javítását és pótlását rendszerint a legutolsó percekre hagyják, úgy, hogy ez a pató-pál-szokás évenként ezerszámra állítja meg a cséplő- és aratógépet akkor, amikor annak teljes erővel kellene dolgozni.

Most ráérnek a gyárak nem „sürgős”, hanem „alapos” javítást végeznek, most ráér a gazda is gépeit javítás miatt pihentetni.

De majd ha kitavasodik, nemcsak a természetben, hanem hazánk életében is, majd amikor odaállítják a viszonyok a gazdát és gépgyárost egyaránt a lázas munka terére, akkor egyikük sem fog ráérni „javíthatni”, mert akkor már „tenni” kell! és hogy tehezzünk, készen kell lennünk!

A magyar mezőgazdaság a saját jól felfogott életkérdésének érdekében cselekszik, ha leghatásosabb segédeszközeinek: gépeinek és eszközeinek készletét most, amikor arra idő és alkalom

van, rendbehozatja és kiegészíti, hogy az elálló és reá váró lázas és nehéz munkát elgezhesse.

De ugyanakkor nemzeti szolgálatot is teljesít, mikor módot nyújt a magyar mezőgazdasági gépipar mostani nehéz helyzetének megkönnyítésére és biztosítására.

A magyar mezőgazdasági gépipar pedig meg fogja elfelejteni a magyar gazdák segítségét. Viszonzni fogja, még fokozottabb igyekezettel, azzal, amit eddig is tett, hogy a magyar mezőgazdasági gépiért ne szoruljon a külföldi pénzre itthon maradjon és a magyar mezőgazdasági gépiért megköszönhesse.

Gazdák javítottassátok gépeiteket!

A hiányzókat pótoljátok!

*Ij. Sporzon Pál,
gazd. akad. tanár.*

Az új (harmadik) moratóriumrendelet.

A hivatalos lap f. hó 1-i száma közli az összkormány 7205/1914. M. E. számú rendeletét, amely a moratóriumot 1914. évi november 30-ig bezárólag meghosszabbítja. Az új rendelet összes szabályait és külön szakaszban közli az eddigi rendelkezésektől eltérő újabb intézkedéseket. A leglényegesebb újítás a rendeletnek, hogy mindennemű kamatot, amely augusztus elsőjénél nem régebb idő óta folyik, meg kell fizetni és hogy ez a kötelezettség a lejárt váltók után fizetendő késedelmi kamatokra is áll. Újítása a rendeletnek, hogy ezenül fizetni kell az augusztus elsője előtt végzett szellemi munkateljesítmények után járó költségekből és díjakból a tartozás 25%-át; különösen az orvosi, ügyvédi, mérnöki, írói és művészi, alkuszi, közvetítői és ügynöki díjakat.

Fizetni kell továbbá az augusztus 1-je előtt szállított áruk és más ingó dolgok lejárt vételárát és az augusztus 1-je előtt végzett ipari munka lejárt ellenértékét f. hó 15-étől kezdődőleg 10 százalékos havi részletekben. A takarékbetétek kifizetésére vonatkozólag újítás az, hogy a betevő a jelzálogkölcsönök részlettörlesztésére, a biztosítási díjak fizetésére, valamint a mostani rendelettel megállapított kamat- és tőketörlesztések fizetésére, ha ezt hitelt érdemlően bizonyítja, betéteivel szabadon rendelkezhetik.

Az első lépés megtörtént tehát a moratórium fokozatos megszüntetésére, ámbar a magyar kormány nem ment el addig, mint az egyidejűleg kiadott osztrák moratóriumrendelet, amely a fennálló tőkekövetelések negyed részét és a kamatokat kiveszi a fizetési halasztás hatálya alól. A halasztás alá nem eső pénztartozásokat felsoroló 4. és 5. §-ában azonban a mi harmadik moratóriumrendeletünk is szaporítja a moratórium alól való kivételeket, ezenkívül pedig a halasztás eddigi érvénye alatt mutatkozott hiányok pótlásáról, valamint egyes aránytalanságok és visszasságok kiküszöböléséről is gondoskodik. A nagyfontosságú rendelet teljes szövegét megfelelő magyarátokkal ellátva lapunk legközelebbi számában közöljük, addig pedig szabadjon „pro domo” egyetlen észrevétel

Beigazolandó,

hogy mily feltétlen bizalommal vagyunk a hazai viszonyoknak megfelelően tökéletesített 1914-es modellű

hajlandók vagyunk komoly vételszándéku gazdaságoknak Caterpillar motoros szántókészletünket hosszabb időtartamu próbaszántásra szállítani.

A galántai nemzetközi versenyen a CATERPILLAR érte el a legkedvezőbb szántási eredményt: a legrövidebb idő és a legcsekélyebb benzint fogyasztás mellett.

Holt CATERPILLAR Company Vezérképviselője, Budapest, V. ker., Hold-utca 15. szám.

CATERPILLAR SZÁNTÓ-GÉPÜNK

abszolút üzembiztossága és minden talajra alkalmas volta iránt,

M
egy
kezt
legelte

Mc

MA

szíti, hogy az előtte nehéz munkát elvé-

szolgáltatást is teljesít, magyar mezőgazdasági életének megkönnyí-

gépipar pedig nem a gazdák segítségét, a zottabb igyekezettel, hogy a magyar gazda kerüljön a külföldre, a magyar földet tettek!

Dr. Spozon Pál, gazd. akad. tanár.

moratórium-

zama közli az öszszámu rendeletét, vi november 30-áig z új rendelet öszszerendeletek öszszes közli az eddigi n intézkedéseket. rendeltnek, hogy ugusztus elsejénél g kell fizetni és jart váltók után is áll. Ujtása a i kell az augusztus nkateljesítmények kból a tartozás ügyvédi, mérnöki, titói és ügynöki

usztus 1-je előtt okok lejárt vétel- tt végzett ipari 15-étől kezdő- kben. A takaré- g ujtása az, hogy zlettelőrsztésére, amint a mostani és töketőrszté- mlően bizonyítja, tik.

át a moratórium bár a magyar int az egyidejű- ndelet, amely edrészt és a lasztás hatálya énzartozásokat n a mi harm- szaporítja a ezenkívül pedig autatkozott hiá- ránytalanságok s gondoskodik s teljes szövegét a lapunk leg- addig pedig n észrevélt

fi... az elmondottakhoz. Még pedig azt a k... hogy a kormány által rendeletileg... abolt kivételeket a moratórium alól toldja... gazdatársadalom önként még egygyel:... eleget mindegyikünk, amennyire csak... van, gazdasági egyesületeinkkel és... ttezeinkkel szemben fennálló fizetési köte-... égének. Mert csak így lesz e társadalmi... nyeneink fennmaradása és közérdekü műkö-... a mostani súlyos napokban is biztosítható,... így óvhatjuk meg e lelkünkbeli lelkedzett... ránkhoz nőtt alkotásokat a magunk erejéb-... és aldozatkésztségéből, a magunk munkájával... sztetartásával.

VEGYESEK.

Mű számunk tartalma:	Oldal
Dr. ÖMGE. közleményei	2387
Beyrol-másról	2387
Vadelti marhavész veszedelme	2389
Ar. elektromos szántógépek jövedelmezősége	2392
A gazdaközönség köréből	2393
Gazdák javíttatások a gépeteket!	2394
Az új (harmadik) moratóriumrendelet	2394
Levélsekreány	2393
Vegyesek	2395
Halálozások. — A gazdasági akadémiák meg-nyitása. — A juh- és sertésfogyasztás érdekében. — A szövetkezetek és a béke. — A kisgazdák vetőmaghoz jutása. — A háboru miatt akadályozott vasuti forgalom. — Nehézségek az új borok értékesítése körül. — Újabb intézkedések a budapesti marhavásár forgalmának lebonyolítása érdekében. — A MAV. menetrendje. — Bécs polgármestere a mezőgazdaságról. — Munka- nélkül maradt mezőgazdasági munkások elhelyezése. — Terményszállítások a m. kir. mentelvek részére	2396
Kereskedelem, tőzsde	2397
Szerkesztői üzenetek	2398

Halálozások. *Nuricsán* József dr. gazdasági akadémiai tanár, a Magyar Kir. Természettudományi Társulat másodtitkára 54 éves korában szívizéihüdes következtében *Csorváson* elhunyt.

Heklit Iván okl. gazda, az országos m. kir. övény-nemesítő intézet asszisztense szeptember hó 30-án Magyaróváron hirtelen elhunyt.

A Gazdasági akadémiák megnyitása. A földművelésügyi minisztérium közlése szerint az 5 gazdasági akadémia közül csak a keszthelyi és a magyaróvári nyílik meg az 1914/15. tanév kezdetén. A kolozsvári akadémia tanári kara nagyrészt hadhivonult, a debreceni és a kassai akadémia pedig egyrészt tanárihiány van, másrészt a konviktusi és egyéb épületeket katonai célokra használják s így ezek megnyitása nem lehetséges. Mivel a meg nem nyílt akadémiákat több szegényebb sorsu hallgató látogatta, akiknek az akadémiai konviktusokban kedvezményes helyük volt, ezeket a háborus állapotok miatt szállított rendkívüli viszonyok a legkellemetle-

nebbül érintik. A keszthelyi és a magyaróvári akadémiaikkal kapcsolatos segélyegyletek, menza-akadémiák, továbbá az állami ösztöndíjak és segélyek azonban lehetővé teszik a szegényebb sorsu hallgatók számára tanulmányaik továbbfolytatását. A beiratások október 1-től 15-ig az összes akadémiaikon folynak. Beiratás végett akár személyesen, akár írásbeli úton lehet jelentkezni. A meg nem nyílt akadémiaikon beiratkozó hallgatókat hivatalosan áthelyezik a keszthelyi és a magyaróvári akadémiaikra. Itt említjük meg, hogy a keszthelyi akadémiaival kapcsolatosan is létesült konviktus, a háborus állapotok miatt azonban ez a folyó tanév elején még nem nyílik meg.

A juh- és sertésfogyasztás érdekében. A belügyminisztérium felhívja a hatóságok figyelmét arra, hogy a hadiállapot következtében a hadvezetőség, a mozgósított hadsereg megfelelő élelmezése céljából, az ország vágómarhaállományát fokozottabb mértékben kívánja igénybe venni. Kívánatos ezért, hogy a polgári lakosság a marhaállomány fogyasztását lehetőleg csökkentse és a marhahús fogyasztásáról térjen át a sertés- és juhhusfogyasztásra. A jelenlegi rendkívüli helyzetben e közérdekü célnak elősegítése és biztosítása végett a főváros tanácsa is felkérte a közönséget, hogy a hadiállapot tartama alatt husszükségletét lehetőleg a sertés- és juhhus fokozottabb fogyasztásával elégítse ki.

A szövetkezetek és a béke. A két év előtti válságos időkben a szövetkezetek nemzetközi szövetsége sokat fáradt, hogy a háboru kitörését megakadályozza. Híven álláspontjához, a nemzetközi szövetség átírt a *Hangyához* s a külföld többi központjaihoz, amelyben utaltak arra, hogy a nemzetközi szövetség kezdettől fogva a nemzetközi béke elvein épült fel s ezekért az elvekért a szövetség félreismerhetetlenül ismételtlen felemelte szavát. Most azonban a békeeszmé teljes összeomlása folytán a szövetségnek hatalmán kívül áll, hogy a háboru borzalmait és abból kifolyólag minden társadalmi és gazdasági előrehaladás zátonyra jutását Európáról elhárítsa. Kötelességszerűleg megfontolás tárgyává teszi azonban, hogy az összes szövetkezőkkel együtt az egész világ előtt ismétlje és hangsúlyozza, hogy leg-szentebb feladatának tartja a béke és öszszetartás eszméjének az egész világon való terjesztését. Miután azonban az erre vonatkozó nyilatkozat csak a központi igazgatóság hozzájárulásával tehető közlé, azzal a kérelemmel fordulnak a Hangyához, hogy jelölje meg azt a vezérlő gondolatot, amely nézete szerint a nyilatkozatnak lényege lenne. A Hangya a szövetség központi vezetőihez küldött átiratában helyesli a központ szándékát, hangsúlyozni kívánja azonban azt, hogy a jelen világháboru azért tört ki, mert egyes nagyhatalmak a kultura határain kívül eső s ugy saját, mint a szomszédos nemzetek állami rendjét s uralkodóházait rendszeren veszélyeztető nép elleni védekezést megakadályozni kívánták. Az emberiség és a civilizáció ellen elkövetett merénylet az, amikor

egyes nagyhatalmak az orgyilkosok nemzetének szövetkezett erővel pártját fogják.

A kisgazdák vetőmaghoz juttatása. A Békés-megyei Gazdasági Egyesület *Beliczey Géza* elnöklésével tartott gyűlésén azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy miként lehetne a legcélszerűbben a megye gazdaközönségét vetőmaghoz juttatni. Az elnök jelentése szerint az egyesület jart is vetőmag után és kapott is vetőmagot, de nem a vetőmaghiány a baj, hanem a pénzhiány. Pénzt kell teremteni a kisgazdák számára. Szerinte az volna a helyes, ha az egyesület megkeresné a községeket, hogy alapjaikból előlegezzenek vetőmagra pénzt a kisgazdáknak. *Betnaházy* Ferenc köröstarcsai főjegyző szerint a községeknek nincs pénzüik, tehát a leghelyesebb volna, hogy ha valamelyik nagy fővárosi pénztintézetet keressék meg, hogy a községek jótállása mellett adjon pénzt vetőmagra a gazdáknak. A választmány ilyen értelemben határozott.

A háboru miatt akadályozott vasuti forgalom. Az oly váratlanul beköszöntött háborus állapot, amely fényes jövővel kecséget, épp oly káros befolyással van jelenleg ugy mezőgazdaságunkra, mint iparunkra. A vasuti forgalom megakadása miatt sem a mezőgazdaság, sem a kereskedelem nem tudta szükségleteit beszerezni s így a gazdáink által megrendelt szuperfoszfát-mennyiségek is csak azután kerülhetnek elszállításra, most is csak nyitott vasuti kocskibban, amelyekbe a műtrágyát nemcsak berakni, de be is kell fedni kátránypapírossal, mert elegendő vízhatlan vászon nincs; ez a befedés pedig hosszadalmas munka s így a gyárak alig felannyi műtrágyát tudnak elszállítani, mint amennyit zárt kocskibban szállíthatnának el. Nagyon sok gazda tehát csak későre, október-novemberben fogja megkapni a megrendelt szuperfoszfátot. Ez azonban ne okozzon gondot, mert a szuperfoszfátot az elvetett és már kikelt vetésre október-novemberben, sőt hómentes időben télen is ki lehet szórni s ilyen módon való kiszórása esetén sem kisebb termésfokozó hatása, mintha vetőszántás előtt szórtuk volna ki. Békés és Csanád megyében nagyon sok kisgazda rendszerint is csak kora tavasszal szórja rá a szuperfoszfátot a buzavetésre s az eredménnyel nagyon meg vannak elégedve, ami éppen a kisgazdáknál nagyon sokat jelentő dolog.

Nehézségek az új borok értékesítése körül. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete a szőlősgazdák panaszára sürgős beadványt intézett a kereskedelmi miniszterhez, hogy az államvasutak az üres boroshordókat korlátlan mennyiségben, mustot és bort pedig minden borvidéken legalább a szüret idején szállításra elfogadjanak. A fölterjesztésre adott válaszában a kereskedelmiügyi miniszter értesíti a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületét, hogy a magyar királyi államvasutak igazgatóságát a kérelem teljesítése érdekében a lehető intézkedések megtételére utasította. A miniszter leirata szerint, tekintettel arra, hogy az államvasutak kocsjai ezidőszert elsősorban katonai célokra

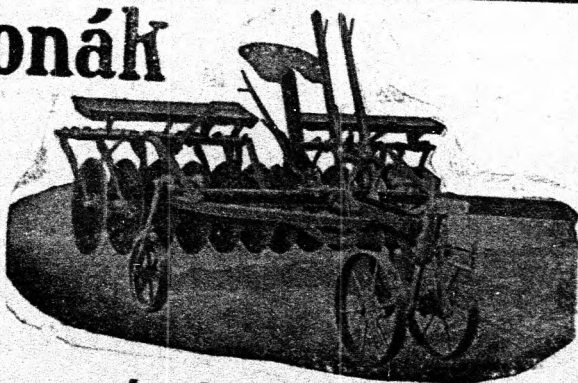
Mc Cormick tárcsásboronák

egyenletes munkájuk, könnyű vontatásuk, legerősebb szerkeztük és legkiválóbb anyaguk révén a legkedveltebbek és legelterjedtebbek **őszi szántásra** a legujabb szabadalmazott és a **hazai viszonyoknak** teljesen megfelelő

Mc Cormick TÁRCSÁSBORONÁT

már most kérjük megrendelni, miután gyárunk különben nem képes az óriási szükségletet idejében szállítani.

MAGYARORSZÁGI NEMZETKÖZI ARATÓGÉP-TÁRSASÁG,
International Harvester Corporation of Hungary Budapest, V., Váci-ut 98.

**ANTÓ-
PÜNK**

ta iránt,

ás mellett.

szám.

szolgálnak, az államvasutak a szállításokat csak nagyobb korlátozásokkal teljesíthetik. Így a legjobb árat mellett sem nyerhetnek az igények teljes kielégítését. Ezzel az adott viszonyok között a szőlőgazdáknak mindenesetre számolniuk kell.

Újabb intézkedések a budapesti marhavásár forgalmának lebonyolítása érdekében. Hogy a budapesti marhavásárnak minden kalkulációt felülmúló mostani nagy forgalmát letudják bonyolítani, néhány új intézkedés vált szükségessé. Így mindenekelőtt rendelkezés történt abban az irányban, hogy a konzervszükségletekre megvet állatokat a többi szükségletre megvásároltaktól elkülönítsék. Ezért a konzervmarhákat most a vágómarhavásár mögött lévő tenyészállatvásárra hajtják át az állatok mögött lévő szabad téren állítják fel. Vágás céljából innen csoportonként hajtják át az állatokat. Mivel a nagy felhajtásokhoz az istálló kevés, ugyancsak a volt tenyészállatvásártelepen szükségül két istállót építenek körülbelül 800 marha befogadására. Ezeknek az új istállóknak, melyek mellett takarmányraktár is készül, 4-5 hét alatt készen kell lenniük. Hogy az a nagy-mennyiségű marha, amelyet Ausztriába és vidékre szállítanak el, idejében be legyen rakható, a berakást oly időben, mikor az a kirakást nem akadályozza, a kirakó rájákon is folytatják.

A MÁV. menetrendje. A MÁV. igazgatóságának közlése szerint a MÁV. vonalain és az általuk kezelt magánvasutakon a jelenlegi rendkívüli viszonyok folytán f. évi október hó 1-én új menetrend nem lép életbe, hanem a f. évi május hó 1-én életbeléptetett nyári menetrend egyes vonatok megszüntetésével további intézkedésig érvényben marad. Egyelőre a személyforgalmat csak korlátozott mértékben, az állomásokon kifüggesztett hirdetésekben felsorolt vonatokkal tartják fenn, amelyeknek menetrendje az 1914. évi május hó 1-től érvényes menetrendhirdetményekből vehető ki.

Bécs polgármestere a mezőgazdaságért. Az osztrák kormány és az ausztriai autonóm közizgatás mindent elkövet, hogy a jövőévi mezőgazdasági termelés teljes mértékben biztosítsák s abban a háborús állapot kárt ne okozzon. Legújabbban Weiskirchner dr., Bécs polgármestere falragaszokon buzdítja a gazdákat, hogy tegyenek mindent meg a jövőévi jó aratás előkészítésére. Figyelmezteti a polgármester a gazdákat, hogy el ne hanyagolják a trágyázást. Ahol nem elég a trágya, ott használják a gazdák a műtrágyákat. Ne irtózzanak a több kiadástól, mely bőségesen fog kamatozni. Tudatja a polgármester a gazdákkal, hogy a földművelésügyi miniszter minden tekintetben segítségükre lesz a gazdáknak, hogy műtrágyához juthassanak.

Munkánélkül maradt mezőgazdasági munkások elhelyezése. A földművelésügyi m. kir. minisztérium nagyváradi miniszteri kirendeltsége, mivel Arad és Bihar megyében jelentkező mezőgazdasági munkásait elhelyezte, a további munkásközvetítést beszüntette.

Terményszállítások a m. kir. méntelepek részére. A debreceni m. kir. méntelep eperjesi, debreceni, turjaremetei, rimaszombati, szatmárnémeti, jászberényi és nagyszalontai osztályának ménállománya részére 1914. november 1-től 1915. február végéig 2050 métermázsa zab, 6700 q széna és 4050 q alomszalma szükséges. A termelők nemcsak az egész mennyiségre, hanem 100 q-ra is tehetnek ajánlatot. Egyenlő ajánlatok esetén a gazdák és szövetkezetek ajánlatai előnyben részesülnek. Ajánlatok f. évi október 6-ig adandók be a debreceni méntelep számvevő irodájához, hol a szállításra vonatkozó tudnivalókra is bővebb felvilágosítást adnak.

Csapadékeloszlás és hőmérséklet.

(1914. szeptember hó.)

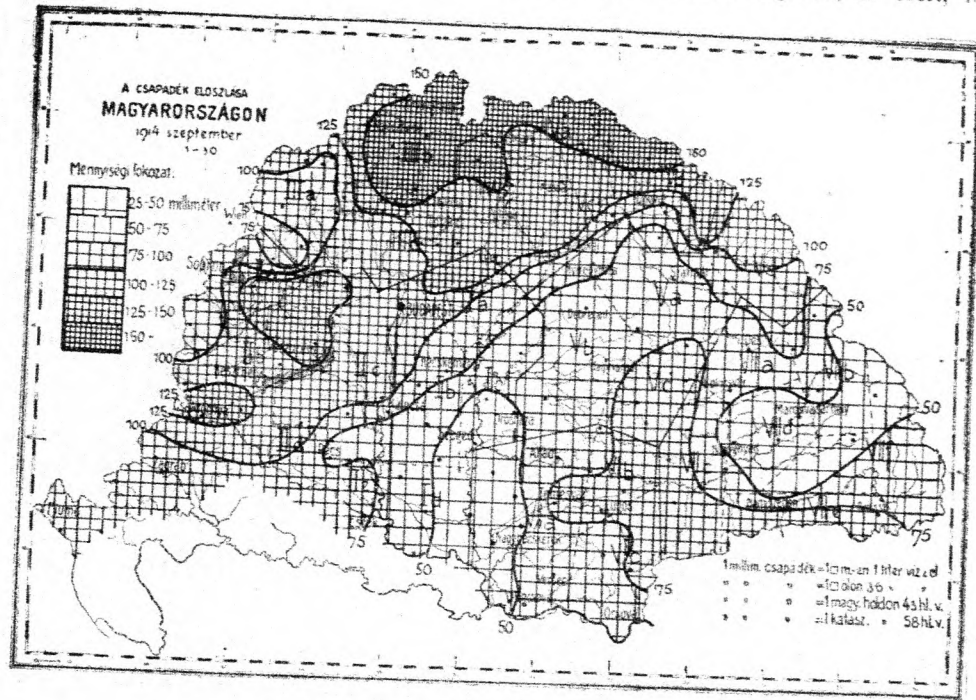
Vidék	Normális havi óra- közép IX/1-30.	Tényleges esapa- dék IX/1-30. milliméter	Csapadék napok száma IX/1-30.	Normális havi hőmérséklet ° IX/24-30.	Tényleges havi hőmérséklet ° IX/24-30.	Hő, fagy
I. a	53	108	9	14.1	10.3	A felvidéken nyomokban jelenkezett kevés fagy és hó
b	50	74	8	14.7	11.8	
c	42	51	8	15.5	10.8	
d	55	53	8	15.6	11.7	
II. a	62	116	10	14.6	10.7	
b	72	116	9	14.5	11.0	
c	79	109	9	14.6	10.8	
d	75	103	10	14.6	10.9	
III. a	62	82	8	15.9	11.4	
b	55	96	12	14.4	8.8	
c	81	133	12	11.3	7.9	
d	59	101	9	14.3	10.5	
IV. a	66	134	13	11.4	6.3	
b	60	139	9	12.2	8.1	
c	45	120	10	13.8	11.1	
d	60	129	13	12.0	8.3	
V. a	51	79	11	14.3	11.2	
b	42	68	9	15.0	11.2	
c	53	67	12	14.1	11.0	
d	75	101	13	11.7	8.8	
VI. a	50	60	9	16.0	11.7	
b	55	66	10	15.1	11.6	
c	65	66	12	14.9	11.9	
VI. a	54	77	9	12.4	9.1	
b	53	57	11	12.1	8.5	
c	62	70	11	13.0	10.0	
d	50	48	11	13.4	10.5	
e	50	66	10	12.2	10.0	
f	45	48	10	11.7	8.5	

Időjárás.

Budapest, szept. 30.

Az elmúlt hét időjárása (szeptember 24-30) nemcsak nem javult meg meleg dolgában, hanem olyan nagyot csökkent vissza, hogy még ebben a mostani, hűvösrehajló évjáratban is ritka jelenszámba megy és mezőgazdasági érdekeink szempontjából felette előnytelen módon válik ki még a már szinte megszokott hideg időjárásból is. Hazai éghajlatunk egyik jellemző vonása, hogy éppen szeptember utolsó hetében szokott a hőmérséklet egy végső neki rugaszkodással megegyezően erősen melege fordulni — a vénasszonyok nyara, ahogy mindnyájan ismerjük. Az idén azonban ez a kirívó jelenség is ellenkezőre fordult, amennyiben az egész idei tenyészeti évszak folyamán egyetlen egy hetünk sem volt aránylag oly hideg, mint éppen a vénasszonyok nyarának hete. Táblázatunk élelő világot vett a hőhiány méreteire, melyel mezőgazdaságunknak és ezernyi egyéb érdekeinknek éppen most meg kell küzdenie. Látjuk, a hűvösségben nincs különbség, mindenütt egyformán egyenlő, tehát egyforma mértékben sújtotta az egész országot. Természetes, hogy a felvidéken, amely hazánk északi tájait északi és magashegyes is, a hűvösség fokozottabb mértékben nyilvánul meg; itt foltonként fagyott is és hó is mutatkozott, ami különben, a napilapok híradásai szerint, a fűmél környező hegyekben is megtörtént.

Az esőzés a kéthetelőtti állapothoz képest az elmúlt héten valamit engedett, de ezért, főleg

A térkép felosztása vármegyék szerint:

(k. = kelet, ny. = nyugat, d. = dél, é. = észak.)

- I. Duna-Tisza köze: a) Hev., Szol. (Tisza jobb.) — b) Pest. — c) Szol. (Tisza balp.), Csong. — d) Bács.
- II. Duna jobb.: a) Mos., Sop., Vas k., Győr, Kom. — b) Vas ny., Zala, Veszpr. — c) Fehér, Tol. Som. é. — d) Som. d., Bar. ny. — e) Bar. k.
- III. Duna balp.: a) Pozs. é., Nyit. é. — b) Trencs., Tur., Ár., Lip., Zóly. — c) Pozs. d., Nyit. d., Bars, Hont, Nógr.
- IV. Tisza jobb.: a) Szep., Sár. — b) Göm. — c) Bors., Ab., Zemp. d., Ung. d., Ber. d. — d) Zemp. é., Ung. é., Ber. é.
- V. Tisza balp.: a) Szab., Szat. — b) Hajdu, Bék., Bih. k. — c) Bih. ny., Szil. k. — d) Márm.
- VI. Tisza-Maros szög: a) Csan., Ar. ny., Tor., Tem. — b) Ar. k., Kras. é. — c) Kras. d.
- VII. Királyhágón túl: a) Szol.-Dob., Kol. k. — b) B.-Nasz., M.-Tor. k., Ud. é. — c) Kol. ny., T.-Arany. ny. — d) A.-Fehér ny., Huny. — e) T.-Ar. k., M.-Tor. ny., K.-Kük., A.-Fehér k. — f) Szab., Fog., Bras. — g) N.-Kük. — h) Háromsz., Ud. d., Csik.

Járványok fellépése esetén a gyors és megbízható szérumkezelés érdekében használjuk a JENNER-PASTEUR-INTÉZET SZÉRUMAIT,

amelyekről több mint 12 évi gyakorlat után kitént, hogy specifikus antitoxinokban bővelkednek, hogy összetételük tömény és állandó, hogy gyógyítóerejükben legerősebbek és hogy olcsóságuknál fogva mindenki részére hozzáférhetők.

egyes
még e
rodtak
Ezáltal
körülb
ország
a tény
berben
felvide
tulnak

B. rovat

M

Bővebb
rium, B

OL
tak
Kis
sitn
vég

a M. Ki
sege, B

Az
tekint
23 ak
A
Megren
könyv

Kimutat

(B)

A betegség

Lépfene
Vesztség
Takonykór
Száj- és körö
Juhhimlő
Ivarsz. hóly.
Rthkór
Bivalyész
Sertésorbán
Sertésvész

Ausztriai
sztséggel
száj- és körö
491 u.

Németorsz
takonykórral
1891 k. 83CO
labbal — k.

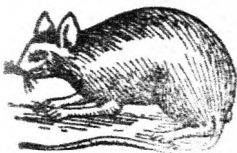
Éves országrészekben, mint délen és délkeleten, még elég tekintélyes heti mennyiségekkel szaporodtak a szeptember havi csapadék összegek. Különösen a szeptemberi esőmennyiség Erdélyben kiemelkedően szabályszerűtlen lett, egybevéve az országban azonban nagyobb, sőt sokkal nagyobb mennyiségű esőmennyiség annál, ami szeptemberben szabály szerint kijár. Ebben is kiválik a hegyvidéki, de ahogyan a térkép mutatja, a Dunánál is elég tetemes része.

Sávoły Ferenc dr.

NYILTTÉR.

8 rovásban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Mezei egerek

legbiztosabb irtószere a Ratin bakterium. Dániában, Németországban hatóságilag van elrendelve a Ratinnal való irtás.

Magy. kir. államvasutak összes vonalainak szállítója.

Nagyobb felvilágosítással szolgál a **Ratin Laboratórium, Budapest, VII., Rottenbiller-u. 30. sz.**

OHIO tengeriszárítógép
a leggazdaságosabb takarmánykészítógép.

Kis hajtóerővel, óriási munkateljesítmény mellett a legtekélyesebben végzi a tengeriszár felaprózását.

Legolcsóbb árakon szállítja a M. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, Budapest, V., Vilmos-császár-ut 32. szám.

Az istállótrágya kezelése
tekintettel annak üzemi jövedelmezőségére

Irtó: **Schrecker János**

23 ábrával, 7 trágyatelep-tervrajzzal

Ára füzve 5 korona

Megrendelhető a „PÁTRIA” r.-társ. gazdasági könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Kimutatás a ragadós állatok elterjedéséről.

(Bredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1914. szeptember 30

A betegség neve	Fertőzve volt		állapot			
	K.	U.	K.	U.	K.	U.
Lépfene	157	172	164	184	174	194
Vesztetség	189	195	193	199	158	160
Takonykór	22	23	23	24	38	43
Száj- és körömfájás	2548	19958	2483	19599	207	1420
Juhhimlő	22	29	22	29	31	51
Ivarsz. hóly. kitérés	12	48	14	51	5	15
Röhkór	82	164	87	177	102	165
Bivalyvész	38	81	35	70	38	72
Sertésorbánc	142	409	155	453	512	1388
Sertésvész	625	3004	682	3196	834	3606

Ausztriában 1914. év szept. 23-án fertőzve volt: vesztegességgel 15 k. 23 u., takonykórral 5 k. 5 u., ragadós száj- és körömfájással 297 k. 3415 u., sertésvészszel 246 k. 891 u.

Németországban 1914. év szept. 15-én fertőzve volt: vesztegességgel 8 k. 8 u., ragadós száj- és körömfájással 891 k. 8300 u., sertésvészszel 1043 k. 1432 u., ragadós száj- és körömfájással 1 k. u.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Napijelentés a gabonátözsdeiről.

1914. október 2.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Elkel 12,000 q buza 20 fillérrel magasabb árban. Rosszban az üzlet irányzata szilárd. A kínálat nem volt kielégítő. Budapest paritásában 29-50 K.-t fizettek. Takarmánytrágyában az üzlet irányzata szilárd. és az árak emelkedtek. Budapest paritásában 20-20—20-40 koronát fizettek.

Zabban az üzlet irányzata nem változott. Budapest paritásában 21-60—22— koronát jegyez.

Tengeriben az üzlet irányzata nem változott. Budapest paritásában 19-10—19-30 koronát fizettek.

Eladatott:

Buza: Tiszavidéki: 100 mm. 76 k. 37-30 K., 500 mm. 74-5 k. 37-90 K., 500 mm. 75 k. 37-90 K., 500 mm. 77 k. 37-90 K.

Fejérmegyei: 100 mm. 75 k. 37— K., 600 mm. 74-5 k. 37-25 K., 150 mm. 74 k. 37-05 K.

Pestvidéki: 200 mm. 74-5 k. 37— K., 100 mm. 77-5 k. 38-20 K., 100 mm. 78 k. 38-70 K., 200 mm. 74 k. 37-20 K., 200 mm. 74-5 k. 37— K., 100 mm. 73-5 k. 38-70 K.

Dunaföldvár: 1000 mm. 72 k. 34-80 K.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 76-5 k. 38— K.

Bánsági: 1150 mm. 77-7 k. 38-70 K., 3000 mm. 77 k. 37-20 K.

Bácskai: 400 mm. 75-7 k. 37-20 K., 100 mm. 72-7 k. 38-10 K.

Rozs: 100 mm. 29-30 K., 300 mm. 29-30 K., 1000 mm. 29-20 K., 200 mm. 29-20 K., 300 mm. 29-20 kpfpp.

Árpa: 150 mm. 20-50 K., 200 mm. 19-10 K. kpfpp.

Zab: 200 mm. 22-50 K., 100 mm. 22-20 K., 100 mm. 22— K., 150 mm. 22-50 K., 200 mm. 21-80 K. kpf.

Tengeri: 200 mm. 19-20 K. kpf. kocsiára.

Az árak 100 kilogrammonként, koronákban értendők.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-u. 1914. október 2-án. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Fölhoztak a szokott községekből 79 szekér réti szénát, 53 szekér mubart, 5 szekér zsupszalmát, 20 szekér alomszalmát, — szekér takarmányszalmát, — szekér tengeriszárt, 18 szekér lucernát, zabosbukkonyt stb., — zsák szecsakát.

A forgalom: élénk.

Árak fillérekben g-ként a következők: réti széna I. r. 6 940—1100, réti széna II. r. 6 700—900, réti széna I. r. új 740—980, réti széna II. r. új 600—820, takarmányszalma 600—700, alomszalma 500—620, takarmányszalma 740—980, lóhere 940—1200, köles 740—980, lucerna 940—1200, köles 740—980, sarju —, szalmaszecca —. Összes kocsiszám 175. Összes súly 210,400 kg.

Szeszület.

A szeszüzletben e héten gyérebb forgalom uralkodott és a szeszárak élénkebb kínálat mellett a legutóbbi zárlatjegyzés szerint zárulnak.

Elkel finomított szesz adózva 208—209 K. nagyban, adózatlanul 69—70 K., míg ellenben kisebb tételek adózva 2—3 K.-val drágább árban keltek.

Denaturált szeszben valamivel jobb a vételkedv és hordóval együtt nagyban 57—58 K.-ért keltek. Egyes barellok drágábban.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyers-szesz kampanyállításra élénkebben volt ajánlva és több tétel Lloyd-jegyzésen alól zárulva is lett.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 62—63 K.

Budapesti jegyzés:

	nagyban	koronákban
Finomított szesz adózva	208—	209—
Finomított szesz adózatlan	69—	70—
Nyersszesz adózva	206—	207—
Denaturált szesz	57—	58—

*) Uj adó nélkül. Budapesten házhoz szállítva 1 K.-val drágább.

Gazdasági áruszükségleti cikkek.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete árusztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Zsiradékok: Az üzletben lényegesebb változás nem mutatkozik. A forgalom elég élénk volt tartott árak mellett és ugy disznózsírban, mint különösen szalonnában, mely iránt ismét élénkebb érdeklődés mutatkozik, nagyobb tételek keltek el multheti árakban.

A budapesti tojástözsde árjegyzései.

1914. október 1.

Tiszavidéki: eredeti ———— 120—122— K.
Kosárru (11 drb 1 K.) átszámítva 130-90— — K.
Irányzat: szilárd.
Időjárás: hűvös.

Liszt, őrlemények és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete abraktakarmányosztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

A fővárosi malmok átlagos buzalisztjegyzései 100 kilogrammonként Budapesten, elegysúly, tisztasúlyként zsákostul.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ar K.:	56-40	55-80	55-20	54-60	53-80	53—	52-20	50-60
	7 1/2	7 3/4	8					
Rozslisztárak:	40-80	42-80	16-40					

Szám:	0	0/1	1	WR.	II.	II/B.	III.
Ar K.:							

A többi abraktakarmánycikkek árai a következők voltak Budapesten zsákkal teljes vagonrakomány vételénél 100 kg.-ként:

Finom buzakorpa azonnali szállításra	13-20—13-30
Goromba buzakorpa azonnali szállításra	13-50—13-60
S-as takarmányliszt azonnali szállításra	17—17-20
Rozskorpa azonnali szállításra	—
Árpadara és árpaderce	—
Malomkonkoly azonnali szállításra	13-20—13-40
Budapesti gyári repecepogácsa	15—15-50
Szárított moslék zsák nélkül ab szeszgyár	15-25—15-50
Szárított répaszelet zsák nélkül ab cukorgyár	—
Malátacsira	10—10-50
Szörp 48—50% cukortart. hordó nélkül ab cukorgyár	8—8-50

Budapesti lóvásár.

(Bredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1914. október 1.

Főlhajtattott:

Árak

	drb-ként	kor
Jobb minőségű csikó, remonda	15 drb	120—320
Könnyi kocsi (jukker)	100	130—470
Nehéz (hintós)	90	410—840
Igás kocsi (nyugati vér)	95	420—940
„könnyi	284	180—320
Fuvaroslovak	200	100—290
Paraszlovak	100	230—270
Alárendelt minőség	297	36—80
Összesen	1181 drb	

Eladatlan maradt ———— 686 drb
Irányzat: élénk. Székesfővárosi levágásra vásárolt 74 darabot 92—162 K.-ig.

Budapesti vágómarhavásár.

(Bredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1914. október 1.

Főlhajtás összege:	Minőség szerint:
Uj felhajtás — 7267 drb	Kisrendű hizott 132 drb
Mult vásárról — — — — —	Másodrendű " 6540 "
visszamaradt — — — — —	Alárendelt minőség — — — — —
Összeg — 7267 drb	— — — — — 357 "
Eladatlan vágóhidra 45	Növendékmarha 91 "
	Bivaly — — — — — 147 "
	Összeg — 7267 drb
Származási hely szerint:	Nem szerint:
Magyar eredeti — 2520 drb	Bika — — — — — 345 drb
Magyar tarka — 4497 "	Ökör — — — — — 4274 "
Bivaly — — — — — 147 "	Tehén — — — — — 2648 "
Horvátors. marhák — 103 "	Növendék-bivaly — — — — —
Boszniai marhák — — — — —	Összeg — 7267 drb
Összeg — 7267 drb	

Á r a k

(100 kg.-ként elsőszámban minden levonás nélkül fillérekben.)

1914. október 1.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	90—100	72—88	58—70
Tarka hizott ökör	98—114	78—96	58—76
Konzerv ökör	—	—	—
Tehén	86—100	70—84	56—68
Bika	84—96	68—82	58—66
Növendékmarha	—	48—72	—
Bivaly	—	38—70	—

Irányzat: lanya volt, elsőrendű minőségek árai változatlanok, gyengébb minőségeknél 2—3 K. csökkenés.

Budapesti juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)
1914. szeptember 28.

Főlhajtattott:

Magyarországból	708 drb juh	drb kecske
Szerbiából	„ juh	„ kecske
Összesen	708 drb juh	drb kecske
Eladatlant maradt	„ juh	„ kecske

Á r a k
(kilogrammonként élő súlyban, korona értékben).

Hízott ürü	drb	kg.	fill.	kor.
Feljavított juhok	„	52-54	„	„
Kiverő juhok (anya)	„	44-50	„	„
Kisorolt kosok	„	44-48	„	„
Durvaszört juhok	„	„	„	„

Irányzat: élénk, az árak 2-3 fillérrel kilogrammonként emelkedtek.

Budapesti szarvamarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)
1914. szeptember 29.

Főlhajtattott:

Magyarországból élő borjú	342 drb	104-124	92-102
„ rugott	39	68-90	„
„ leszurt	10	136	„
„ éves növendék	„	„	„
Ausztriából élő	„	„	„

Á r a k
(kilogrammonként élő súlyban fillérekben)

Magyarországból élő gödölye	drb	kor. értékben páronként
„ „ bárány	„	„
„ „ leszurt bárány	„	„
Ausztriából	„	„
Ausztriából élő bárány	„	„

Összesen: 391 drb
Eladatlant maradt — darab élő borjú, — darab rugott borjú, — darab élő bárány, — darab leszurt bárány.
Irányzat: élénk, az árak szilárdak maradtak.

Budapest-ferencvárosi zárt sertésvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)
1914. október 1.

Heti felhajtás összege	Árkozott vagon	Árkozott összesen darab	Eladatlant	Eladatlant maradt
szept. 25-től október 1-ig	282	10914	11738	771

Napi árak fillérben

N a p	Óreg nehéz páronként 280-350	Páronként 300kg-on felül	Páronként 220-300 kg.	Könnyű 220 kg.	Húsov fajta
1) szept. 25. okt. 1.	—	—	—	—	—
2) szept. 25. okt. 1.	114-116	138-138	130-142	140-140	—
	118-120	138-140	144-146	132-146	—

1) Az árak élő súlyban levonás nélkül értendők.
2) Az árak élő súlyban páronként 45 kg. élő súly és 40% levonással, kilogrammokban értendők.
Irányzat: a vásár élénk, az árak 2-6 fillérrel emelkedtek.

Soványsertés-árak.

(Eredeti tudósítás Uri Rezső sertésbizományos VIII. k. Népszínház-utca 22., a „Köztelek“ részére.)
1914. szeptember 29.

Sertésveszén átment sertések	kilogrammig	fillér
„ „	80-100	110-110
„ „	100-120	110-110
„ „	120-180	110-112
„ „	180-200	112-112
Sertésveszén át nem ment	80-100	90-100
„ „	100-120	100-100
„ „	120-180	100-104
„ „	180-200	104-106

Árak élő súlyban kilogrammonként 40% engedmény.
Irányzat: gyenge.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertéshizláló telepének jelentése a „Köztelek“ részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 40% levonással vevő javára értendő.)

Óreg nehéz páronként	400 kg. felül	fillérig
Óreg közép	300-400 kg.	„
Fiatal nehéz	320 kg. felüli súly	138-140
Fiatal közép	250-300 kg.	140-142
Fiatal könnyű	250 kg.	„

A hízott sertésüzlet irányzata: lanya.
Kőbányára egészséges sertések forgalmi korlátozás alatt levő területekről is szabadon szállíthatók. A felkültési szándék a kerületi állatorvossal közlendő, ki mindenkor szolgál a szükséges utbaigazítással.

Bécsi juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)
1914. október 1.

Főlhajtás:

Magyarországból	746	Ángol húsov ürük	fillér
Galicziából	„	Elsőr. hizl. ürü	65-74
Oszt. tartományokból	„	Középn. hizl. ürü	48-62
„	„	Selejtes juh	„
Összesen	746	Anyu juh	„

Irányzat: élénk, az árak 2-3 fillérrel drágább lett, viszonyítva a multheti árakhoz.

Bécsi szarvamarhavásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)
1914. október 1.

Főlhajtás:

Magyarországból élő borjú	— db	Ár	fillér
Ausztriából élő borjú	„	kg.-ként fillérekben (tista súlyban)	I. oszt. II. oszt.
„ leölt	5123	148-160	104-146
Magyarországból leölt bárány	„	„	„
Ausztriából leölt	3	„	K. párja
Magyarországból leölt sertés	„	„	„
Ausztriából leölt	1859	146-156	128-144
Magyarországból leölt juh	„	„	„
Ausztriából leölt	322	104-132	„
Összesen:	7307 db.		

Irányzat: igen lanya, a nagyobb kínálat miatt, a prima borjú 4-6, a többi minőségűek 8-10 fillérrel olcsóbb lett, zsirsertés 8-10 fillérrel, húsertés 6-8 fillérrel olcsóbb, juh és idei bárányok változatlan.

Bécsi sertésvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)
1914. szeptember 29.

Főlhajtás:

Húsertés	4311	Magyarországból	drb
Zsirsertés	17064	húsov	2515
Összesen	21375	Magyarországból	17064
		zsirfajta	35
		Galicziából	1761
		Oszt. tartományokból	„
		Németbirodalomból	„
Eladatlant maradt	4000	Összesen	21375

(Árak kilogrammonként élő súlyban fogyasztási adó nélkül, fillérekben):

Elsőrendű magyar zsirsertés	112-116 kiv.
Középsertés	104-111
Óreg sertés	98-102
Könnyű és szedett sertés	98-102
Süldő (lengyel, erdélyi)	112-136 kiv. 140

Irányzat: igen lanya, mert 3000 darab zsirsertéssel több volt felhajtva, mint a múlt héten és emiatt az elsőrendű zsirsertés 8 fillér, a többi minőségű zsirsertés egész 10 fillérrel, a húsertés pedig 2-4 fillérrel olcsóbb lett.

Jelentés a Wien-St. Marxon folyó hó 26-án megtartott szarvasmarha-vesztegvasárról.

Felhajtattott:

Magyarországból	462 db	Bika	190 db	Tehén	251 db	Bivaly	— db	Összesen	903 db
Galicziából	— db	— db	— db	— db	— db	— db	— db	— db	— db
Ausztriából	— db	— db	— db	— db	— db	— db	— db	— db	— db
Összesen:	462 db	190 db	251 db	— db	— db	— db	— db	903 db.	

Osztályozva:

Hízómarha	516 db
Legelőmarha	36 db
Csontosmarha	351 db
Összesen:	903 db

Irányzat: a vesztegvasáron kizárólag csak konzerv-állatokat vásároltak és miután ilyenek csak igen kevés mennyiségben voltak, így a multheti árakhoz viszonyítva métermázsánként 2 koronával drágábban keltek el.

Bécsi szarvasmarhavásár.

1914. szeptember 28.

Felhajtás összege:

Hízott marhában felhajtás	4017	Minőség szerint:	drb
Csontozni való marhában felhajtás	2110	Hízott marha	drb
Összesen	6127	Legelőmarha (Wiedew.)	2110
Eladatlant maradt	282	Csontozni való	2110
		Összesen	6127

Származási hely szerint:

Magyarországi	4464	Ökör	—
Galic. és bukovinai	49	Bika	—
Oszt. tartományokból	1614	Tehén	—
Boszniai	—	Bivaly	—
Összesen	6127	Összesen	6127

(Árak 100 kilogrammonként élő súlyban, koronaárértékben fogyasztási adó nélkül.)

1914. szept. 28.	L	II.	III.
Magyar hízott ökör	rendű 100-104	rendű 94-98	rendű 84-90
Galiczi hízott ökör	—	—	—
Tarka hízott ökör	110-123	104-108	99-114
Bikák	80-102	—	—
Hízott tehén	86-105	—	—
Legelőmarha	84-94	—	—
Csontozni való marha	50-70	—	—
Kisgazdák hízó ökre	—	—	—
Bivaly	—	—	—
Konzervárú (solt)	—	—	—

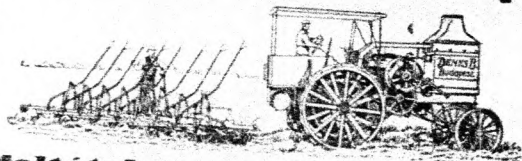
Irányzat: lanya, most a felhajtás 1300 darabbal több, mint a multheti volt. Elsőrendű hízóökor 2-4 koronával, a többi minőségű ökor csak 2 koronával lett olcsóbb, mivel a konzervgyárak részére nagyobb volt a kereslet. Bika, tehén és csontosmarha 5-6 koronával olcsóbban kelt el.

Szerkesztői üzenetek.

T. Gy. Csengőd. A vevő a kérdésben jelzett esetben jeltalanul hivatkozik a vis major esetére, annál inkább, mert az általa felhozott kifogás vis majornak egyáltalában nem minősíthető. A létrejött megállapodásnak bírói uton is érvényt szerezhet.
K. F. Az uradalom az ön fizetését jogosan be nem szüntetheti, a felmondási időre járó összes illetményét önt az uradalommal szemben jogosan megilletik.
B. D. Zalatnyás. A le nem szállított gabonárai a vevő kizárólag az árátérítést követelheti, egyéb követelése az eladón nincs.
W. s. Pázmánd. Azoknak a cselédeknek, akiket a katonaság számára átengedett fogatok őrzésére a gazda jelölt ki, szolgalmi szerződése meg nem szűnik a szolgálatból el nem bocsáthatók. A bevont intéző szolgalmi szerződése meg nem szűnik, ez csak felmondás útján szüntethető meg, mely felmondást az intézővel ajánlott levelben kell közölni. A bevont intéző családjára a helyettesnek lakást és ellátást adni tartozik, ennek díja azonban megtérítendő.
R.

EROTAKARMÁNYGYÁR R.-T.
Budapest, V., Nádor-u. 30.
Ajánlja:
lovaknak és hizóknak
„DERBY“
melasse erőtakarmányát
a korona II.-.
„MILKA“
tejelő takarmányt
a korona II.50 ab Hatvan, zsák nélkül,
1914. október és 1915. május havi szállításra,
kb. egyenlő részletben. Tisztaságért és beltartalomért szavatolunk.
Szárított répaszelet, folyékony melasse, szárított tengeri moslék és különféle pogácsákban legolcsóbb bevásárlási forrás. 5702

30 HP. eredeti Christoph-gyártmányú benzintraktor,

mely szántásra, tehervontásra, cséplésre stb. munkák elvégzésére, kitűnően alkalmas, raktárhelyiségeink áthelyezése miatt, kedvező fizetési feltételek mellett, jutányos árban eladó.

DÉNES B. Betéti társaság,
BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 15.

VIRÁG és FARAGÓ
Vasipari és gazdasági-cikkek gyártelepe.

BUDAPEST, VII. NKA útca 11.
Telefon: 87-22

Gőztelepek

felülvizsgálatát, rendbehozatalát, (teljes üzemp próbákat, indikálást, gőz- és szénfogyasztásmérést, beállításokat) stb.

Gáz- és nyersolajmotoroknál hibamegállapítást, üzemp próbákat, beállításokat.

Új gépbeszerzéseknél előzetes felvételeket, teljes tervezéseket eszközöl

Zsiros Károly ökl. gépészmérnök
Budapest, I., Átlós-ut 26. Telefon: József 48-83.

Finom és goromba
buzakorpa, valamint rozskorpa, takarmányliszt, malomkonkoly, malombükköny, bükkönydara, buzaocsu

egész évi kötésre is, frankó bármely állomásra, jutányosan kapható.

Mandl Zsigmond, Makó.

Őszi trágyázás!

Valódi védjegyű

THOMASSALAK

a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya.

Valódi csak zsákban van ólomzár van Minden zsák jelzéssel

ha ilyen és eredeti rajta.

tartalomvan ellátva.

hamisításoktól.

Kalmár Vilmos

Thomasphosphatfabriken Berlin, vezérképviselője
Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 49. szám.

Eredeti Oberinntali és Montafoni tenyész- és tejelőtehének

eladását előnyösen közvetíti
ANTON HELL in IMST, Tirol.

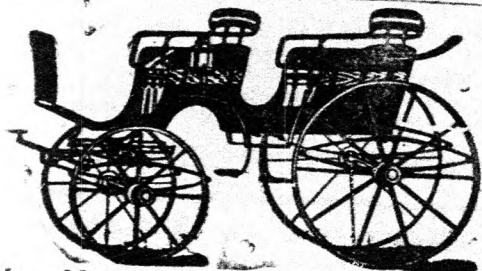
Felvilágosítást a vásárokról és az árakról készséggel adok.

MEZEI EGEREK

tömeges és biztos kipusztulására legjobb az évtizedek óta sok magyar és külföldi uradalomban, gazdaságban, állami telepeken kiténő sikerrel használt labdacsalaku egérméreg. Egy holdra 1-2 kg. elég. 100 kg. ára 90 korona, 5 kg.-os láda 6 korona. **Sipocz István** gyógyszerész, Pécs, Baranya megye. — A megrendeléshez hatósági engedélyt kérek mellékelni.

5948

Kocsiárucsarnok Budapest, IX. ker., Köztelek-utca 4. sz.

Kocsiárucsarnok szövetkezet a monarchia legnagyobb kocsiraktára a Rákóczi-uti raktárát áthelyezte IX., Köztelek-utca 4. szám alá. — Árjegyzéket kívánatra bérmentve küld.

SZECSEY ISTVAN tanár

gazdasági munkái:

A növénytermelés általános alapismertetői. 7-ik kiadás. 2 kor. 80 fill.

Részletes növénytermelés. 7-ik kiadás. 4 kor. 50 fill.

Gazdaságtan. 3-ik kiadás. Következő tartalommal: A növény szerkezete és élete. — Általános növénytermelés. — Részletes növénytermelés. — Az állati test összetétele és élete. — Takarmányozás. — Lótenyésztés. — Szarvasmarhatenyésztés. — Juhtenyésztés. — Sertéstenyésztés. — Baromfitenyésztés. — Méhészet. — Selyemhernyótenyésztés. — Konyhakertészet. — Fatenyésztés. — Szőlőművelés. — Kiszáradások berendezése. — Közgazdaságtan. 5. — korona.

Megrendelhető a szerzőnőnél, **GYULÁN, Erdélyi-Sándor-ut 24. szám.** 5484

Ferment-Suphorin

a Christoph-féle folytatódó erjesztési eljárással kapcsolatban a jelen leggazdaságosabb erjesztője. Nincs élesztőmanipuláció, nincs főzés, hűtés és sterilizálás, de van annál nagyobb szesznyereség!

Konkurrenciánál **Pénzt takarít használata által!** Külön engedély nélkül! hozzá szükségtelen Szabadalom bejelentve és törvényileg védve. Sok száz szeszüzemben legjobb eredményekkel használatban.

Legjobb referenciák!

Prospektusok és használati utasítás ingyen, a kísérletekhez minták saját árban.

Szeszipari műszaki vállalat, Christoph és Tsa
Budapest, I., Bercsényi-utca 12.
Berlin, Charlottenburg.

500
darab
5-6 éves
valódi
erdélyi
fehér

JÁRMOSÖKRÖT

700
darab
1-2-3 éves
valódi
erdélyi
fehér

ÖKÖRBORJUT
eladásra (megbízásból) ajánl:
ERDÉLYI KÖZVETÍTŐ ÉS ÁRUFORGALMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
KOLOZSVÁR, KOSSUTH LAJÓS-U. 25.
Telefon 619. (Interurban). Sörgyűzőim: Közvetítés Kossuth-u. 25.

Eladó további tenyésztésre alkalmas

sertésfalka,

mely 73 darab különböző koru sertésből áll.
Kláraujmajori gazdaság, u. p.
Nagyszentmihály, Vas megye. 5991

GAZDAK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE

ALAPITTATOTT 1900-BAN.

Igazgatóság: Budapesten, IX., Kálvin-tér 10., saját székházában.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére a legkülönbözőbb módok szerinti, előnyös feltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 13 év alatt a tagok hétszer részesültek az tizlet feleslegéből közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával. ————— K 2,527.960.—

Tartalékok

Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett tűzkárokból ————— " 3,846.903.—

—————" ————— " 12,385.000.—

Biztosított érték tűzben 1913. évben ————— " jégkárokból ————— " 6,000.000.—

—————" ————— " ————— " 930,000.000.—

—————" ————— " ————— " 62,500.000.—

Életűzlet állománya ————— " 17,370.144.—

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete“ alapítása és fiókintézménye

A „GONDVISELÉS“

Országos Központi Segélyző-Társulat, Budapest, IX., Kálvin-tér 10. szám, mely létszámát tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt, népművelési osztálya keretében pedig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálattal nélkül. — A „Gondviselés“ Társulat elnöke: Emőd József, igazgatósági tagok: Láng József, Lovag Embor Károly, Czobor László, Moskó Pál, Nérel Ödön és Gyv. igazg.: Paár Ödön.

Növendékszarvasmarhát téli tartásra

elvállalunk kisebb és nagyobb tétélekben, szalma és takarmány minden mennyiségben rendelkezésre áll.

Dokomlasi bér gazdaság
Dokomlaspuszta, utolsó posta Tolna. 5979

Zsák- és ponyvakölcsönzés. Új és használt

zsák, ponyva,

gyapjuzsák, kéveköto legmegbízhatóbb szállítója

SCHILLINGER MIKSA

Budapest, V., Rudolf-rakpart 7. (Az országház mellett)
Telefon: 45-26. 7614 Alapított 1876.

PAVEK JÓZSEF, GYÖR.
Szi- és nyereggyártó.
Az összes lófelszerelések nagy raktára.
Szolid kivitel, jutányos árak!
Több kiállításon aranyéremmel és díszoklevéllel kitüntetve!
Nagy képes árjegyzék kívánatra ingyen! 5933

Eredeti **MAYFARTH-féle**
törvényileg védett

„HERKULES“

bor- és gyümölcs-sajtók. Elsőrendű gyártmány! Viznyomású bor- és gyümölcs-sajtók. Feltű nem mull szőlő- és gyümölcs-őrők, szűretelőberendezések

MAYFARTH PH. és Tsa
gazdasági gépgyár
Bécs (Wien), II., Taborstrasse 71.
Különleges gyártás sajtók és borászati készülékek számára.
Árjegyzékek ingyen. Képviselek kerestetek. 5843

Ladányi József és Társa

puskaművesek fegyverraktárai

Pécs, Debrecen, Nagyvárad.

Nagy választék mindennemű vadász-fegyverek, revolver és ismétlőpisztolyok töltények és vadászati felszerelésekből. 5939

Képes árjegyzéket Debrecenből ingyen küldünk.

BORSAJTÓK

Legjobb rendszerű könyökszerkezetű „Kossuth“, „Hegyalja“ és „Acrélosós“ a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói. Legújabb rendszerű viznyomású hidraulikus kettős kosaru sajtók, nagyüzemi préseléshez. Sajtóink tölönnye: A must sehol nem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erőfejlesztés! A törköly egy darabban és könnyen kivihető! Egy ember által könnyen kezelhető! Szőlőzúzók és bogyzók. Legújabb alumínium kuphengerű szőlőzúzógépek.

SZILÁGYI ÉS DISKANT gépgyára MISKOLCON.

1901-ik temesvári kiállítás: I. díj. Diszoklevél. 1902-ik országos gazdasági kiállítás, Pozsony: I. díj, aranyérem. 1902-ik borászati kiállítás, Eger: I. díj. Diszoklevél és aranyérem. 1906. Nagyvárad: I. díj. Diszoklevél. 1907. évi pécsi kiállításon aranyérem és diszoklevél. 1914. évi borászati kiállítás: I. díj. Aranyérem. ....

EREDETI STOCK MOTOREKE

berlini gyárunkból
azonnal szállitható.

A vasuti szállítás a háborus állapotnál sem szenved késedelmet.

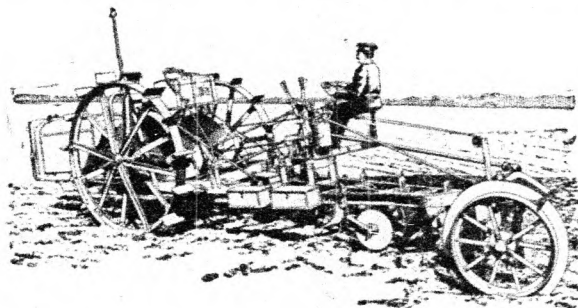
Vezérképviselőt:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

okleveles gépészmérnökök mérnöki irodája,
BUDAPEST, V., KLOTILD-UTCA 4.

Sürgőnycim: „Diplings“

Telefon: 76-94.

**Könnyű! Erős!
Egyszerű! Olcsó!**

Zadák József

törvényesen bejegyzett sertésbizományos
Budapest, VIII., Rákóczi-tér 6.

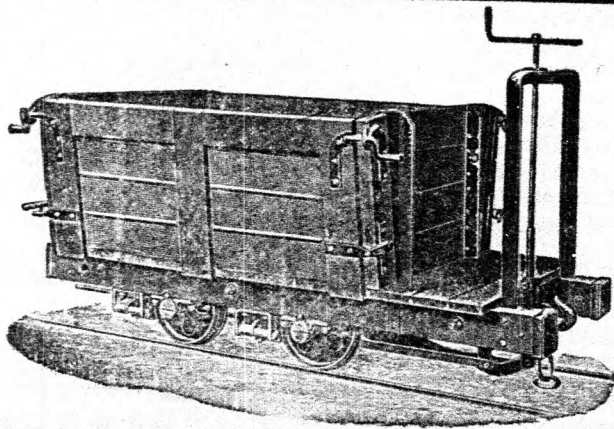
Telefon (interurbán):
József 41-38.

Sürgőnycim:
Zadajos Budapest.

Intelligens elsőrendű gyakorlati gazda, izraelita, 40 éves,
**elvállalná nagyobb ura-
dalom adminisztrációját**

fix, vagy százalékos alapon. Rendelkezik 200.000 korona
vagyonnal. Megkereséseket „Gyakorlati gazda“
címen továbbít a kiadóhivatal.

5963

Gazdasági, erdei és ipari keskenyvágányu vasutak.

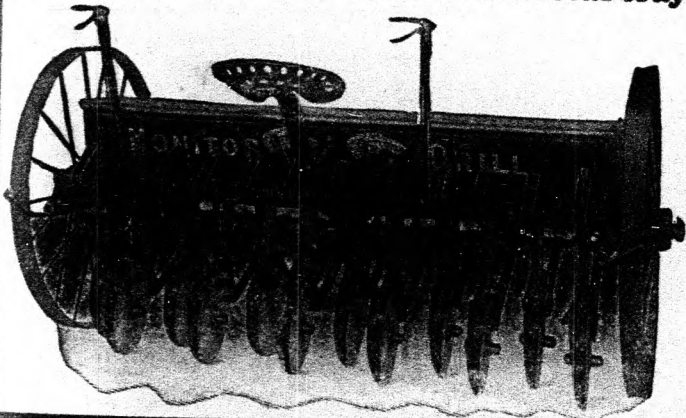
Sinek, hordozható vágányok, váltók, fordítóköröngök, keskeny-
vágányu kocsik, kerékpárok és mozdonyok szállítása új és
használt állapotban, több évi részletfizetésre is.

Nyomjelzés, tervezés, építés.

A MAGYAR WAGGON- ÉS GÉPGYÁR R.-T., GYOR
keskenyvágányu gyártmányainak eladása és bérbeadása.

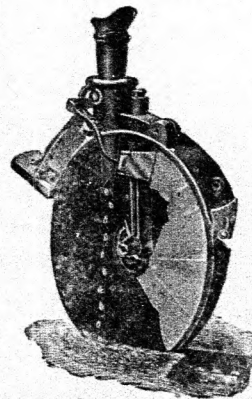
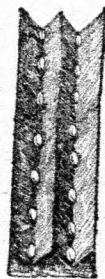
Magyar Bank és Kereskedelmi R.-T. Keskenyvágányu Vasutosztály
Budapest, V. ker., Váci-körut 32. szám.

MOLINE „MONITOR“ Kettőtárcsású vetőgép kombinálva műtrágyaszóróval is.

ELŐNYEI:

1. A kettős tárcsák segítségével a legkötöttebb és legnehezebb talajnál is a vetőmagot a kívánt mélységbe hozza.
2. A műtrágya a tárcsák által a porhanyított földdel keveredik.
3. A vetőmag közvetlenül a műtrágyázott, porhanyított földbe lesz elvetve.
4. A csira fejlődése tökéletesebb, mert a vetőmag, mint az ábra mutatja, két sorban esik a földbe.
5. A vetőtárcsák forgása által a gép a legcsekélyebb vonóerőt szükségesli.
6. Legalkalmasabb gép rossz időviszonyok mellett végzett motorszántás utáni vetésre.
7. Takarólécok alkalmazásával a fogasolás elmarad.

Adriance, Platt, & Co. — Moline Plow Company
Magyarországi eladási irodája:
Igazgató: Braun Armin, Budapest, II. ker., Zárda-utca 34. szám.

Részvénytőke
150 millió
korona.

A Dugoseloi gazdaságban, (vasut, posta Lukač Slavonia) eladatik berletfelosztás miatt a

gazdasági felszerelés.

Ezenkívül 1 darab 8 éves angol telivér mén (fedző) (Dryander, apja: Diamond Jubilee angol angol derbynnyertes, anyja: Geraldine; egy 2 éves felvér mén (Furioso XXIII. után) és 1 darab 1 éves felvér belga ménesikő. Felvilágosítást nyújt a Dugoseloi bér-gazdaság, Lukač Slavonia.

5983

Minden gazda olvassa el
GRABNER EMIL

A gyümölcsfák és kerti vetemények műtrágyázása

ezimű legújabb könyvét. 64 oldal, 36 képpel.

Ára 2 korona. Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyv-kereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

GRAEPEL HUGÓ, BETÉTI TÁRSASÁG

malomépítész, gép- és rostalemezgyár, MARSHALL SONS & Co. Ltd. vezérigénykeggye
BUDAPEST, V. KER., VÁCI-UT 40-46. SZÁM.

Ajánlja páratlan szabad. lemeztörökrostit

bármely rendszerű cséplőgéphez, a meglévő fekeretbe illeszthető. Tartósabb minden más törökrostitnál. Magvesztéséget kizár. A finompolva tisztább. A rosta nem dugul el. Az egész gép teljesítményét lényegesen fokozza. Magyarországon, Ausztriában, Németországban és Romániában 100.000 drbnál több kifogástalan használatban. Kívánatra leírás, ajánlat, minta, valamint malom- és gazdasági árjegyzék ingyen és bérmentve.

110/1914. sz.

HIRDETMEÉNY.

A sáronberki községi hitelszövetkezet igazgatósága közhírré teszi, hogy a hadbavonult hitelszövetkezeti tagok hátramaradottjainál 100-130 drb egy-és két éves **ökörborju** van eladás alatt. Jó kondícióban levő állatok, melyek eltartása és gondozása igen nagy gondot okoz a keresetképtelen elhagyottaknak. Felhívjuk az érdeklődők figyelmét, a szegény hátramaradottaknak ez eladás a mindennapi kenyér kérdése: akár szóbeli, akár írásbeli megkereséseket igazgatóságunk a legnagyobb készséggel intéz el. Vasut és posta helyben.

5988

Nemes gyümölcsfák, 100 drb

" nével, 100 drb	50 K
Gleditschia, sövénynek, válogatott, 1000 drb	60 K
Ákác, válogatott, 1000 drb	18 K
Spárgagyökér, egyéves (jobb mint hároméves), valódi Argentail, 100 drb	18 K
Földieper, 18 faj, 100 drb	3 K
Fenyőfák, kb. 1 m. magas, 100 drb	4 K
Amerikai fenyő, kb. 1 m. magas, 100 drb	60 K
Thujazöld, koszorúknak, 100 kg.	70 K
	30 K

Hein-féle kertészetek, Budapest, Thökoly-ut 109.

Az OMGE. könyvkiadó-vállalatában megjelent:

A gazdasági növények nemesítése

IRTA: GRABNER EMIL
az országos magy. kir. növény-nemesítő intézet igazgatója

Ára füzve 5 korona, tartós vászonkötésben 6 korona.
(227 oldal, 100 képpel.)

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elhatározta, hogy a külföld növény-nemesítését tanulmányoztatja és ezen alapon a gazdasági növények nemesítéséről egy gyakorlati használatra alkalmas kézikönyvet bocsát közre. Ezen feladat megoldásával az Egyesület fentnevezett szerzőt bizta meg, ki Ausztria, Németország, Franciaország és Svédország legkiválóbb növény-nemesítő telepeinek tanulmányozása után írta meg ezen munkáját. A munka a növény-nemesítés elméletének ismertetése után a nemesítés gyakorlati keresztülvitelének általános munkálatait behatóan ismerteti, azután a buza, rozs, árpa, zab, tengeri, takarmányrépa és burgonya nemesítésére szolgáltat teljesen kimerítő, részletes utmutatást, mert ezek azon növények, amelyek nemesítése gazdáknak a legtöbb hasznot szolgáltatják, végül ismerteti a növények okszerű vetőmagtermesztését is.

Megrendelhető a "Pátria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám (Köztelemek).

BENZOL

motorüzemekhez és traktorokhoz (benzin helyett)

helytt, raktár Budapest .. .. . pr. 100 kg. K 42-50
helytt, vasut Schönbrunn-Wittkowitz .. .. . " 100 " " 39-
utánvétellel, kb. 500 kg.-os kölcsönvashordókban, melyek 6
héten belül a feladó állomásra bérmentve visszaküldendők.
Benzol olcsóbb a benzinnél, mert 25%-kal kevesebb kell
ugyanazon teljesítményhez. Benzol nincs pénzügyöri ellen-
őrzés alatt.

Dieselmotorhengerolaj	pr. 100 kg. K 85.-
Gépkenőolaj	" 100 " " 44.-
Géphengerolaj	" 100 " " 95.-
la kocsikenőcs	" 100 " " 22.-

helytt, raktár Budapest, utánvétellel.

FENYŐ BÉLA műszaki nagykereskedő, Budapest, V., Csáky-utca 34. sz.
INTERURBAN TELEFON 121-64.

Negyszeresen kitiintetve!
Brüsseli szarvasmarhaki-állításon első díj: 500 frank.
Első díjazottak stb.

Eredeti Hollandi tuberkulinmentes tenyész- és tejteheneket, üszöket, borjukat és tenyészvikákat

csakis elsőrendű árut, fuvar- és hibától mentesen Ausztria-Magyarország minden állomására szállítanak gazdáknak és szarvasmarhaszállítóknak

D. Stoppelmann und H. van Zand Winschoten-ben (Hollandia).

Frigyes főherceg uradalma, Teschen. A cs. és kir. gazdaság, Smiritz és Jenő, a m. kir. gazdasági akadémia gazdasága M.-Óvár, a krakkói cs. és kir. gazdasági egyesület szállítója. Döry Hugó, Tüskevár.

Az utolsó 6 esztendőben mintegy 6000 darabot szállítottunk Ausztria-Magyarország legelső uradalmainak és nagybirtokosainak Prima referenciák rendelkezésre állanak. Valamennyi fajta 100 kiló élősúlyban, a vagonból kimérve szállítatik.

ROESSEMANN ÉS KÜHNEMANN

Budapest, VI. kerület, Váci-ut 113-115. sz.
Keskenyvágányu vasutak gyára.

JÉGGÉPEK

HÜTŐBERENDEZÉSEK

Takarékoskodjunk műtrágyával!

A **sortrágyázás** a jelenlegi súlyos gazdasági viszonyok között **elégge meg nem becsülhető!**

A sortrágyázásnál kevesebb műtrágyával nagyobb terméseredmény érhető el!

Minden okszerűen gazdálkodó mezőgazda használjon

SZABADALM. „REKORD II” VETŐGÉPET.

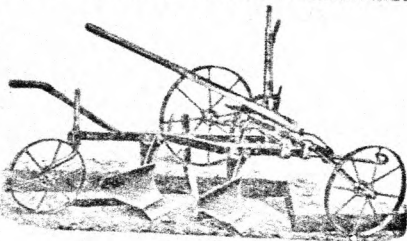
Azonnal szállíthatók!

A sortrágyázásról és a „REKORD II” vetőgépről szívesen nyújt felvilágosítást a Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, Budapest.

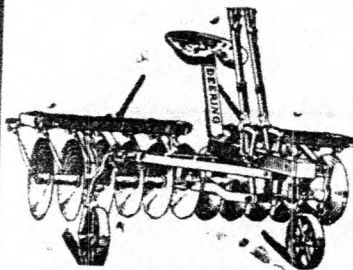
Miután a vasuti forgalom hazánkban majdnem minden vonalon megnyílt, ajánlom a t. Gazdaközönségnek azonnali szállításra

Sack Rudolf

általánosan legjobbaknak ismert valódi egytemes és többvasu acélekéit, motorhoz való többvasu ekéit, vetőgépeit és boronáit.

Sack-féle Z179 kettőséke.

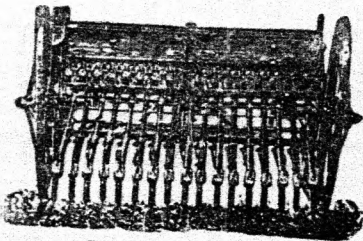

Deering-féle tárcsásborona.

Raktáron vannak a **DEERING-féle** amerikai fűkaszalógépek, szénagyűjtők, tárcsásboronák, darálógépek és benzinmotorok. **APOLLÓ** meszelő-, fertőtlenítő- és permetezőgépek.

Valódi WESTFALIA műtrágyaszórógépek

és egyéb mezőgazdasági gépek és eszközök elsőrendű minőségben, nagy választékban kaphatók

Sack-féle sorhavetőgép.

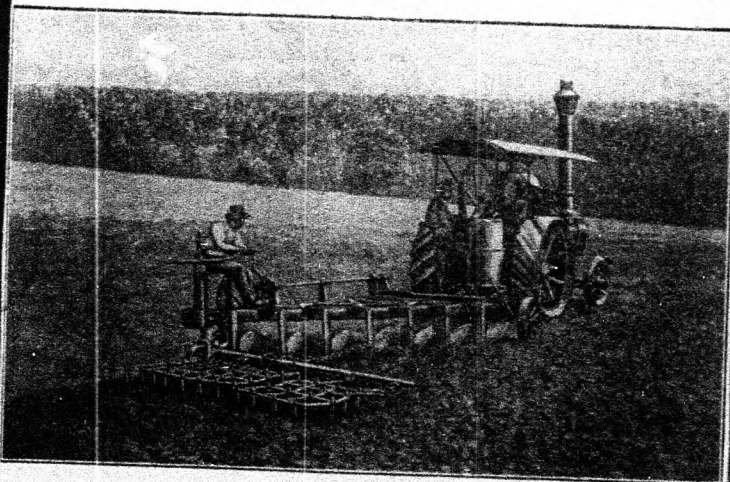
Propper Samu mezőgazdasági gépraktárában, Budapest, V., Váci-körut 52.

Árjegyzékek és felvilágosítások kívánatra ingyen és bérmentve!

Egygéprendszerű szántógépek

(Utimozdony öt- vagy hétvasu gözekével).

Munkája tökéletes! Kezelése igénytelen, egyszerű!
Bármely tüzelőanyaggal fűthető!

Jutányos árban. Kedvező fizetési feltételek mellett.

Kormányhatósági rendelet folytán bármely vasuti állomásra

azonnal elszállítható.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár Részvénytársulat Budapest, VI., Váci-ut 19.

42 év óta kartellen kívül! Uj és egyszer használt
hazai zsák-és ponyva-
gyár és kölcsönintézet.

Eredeti importált amerikai manillazsineg, kézi kévekötél.

NAGEL ADOLF

zsák- és ponyvagyár,
 kölcsönintézet,

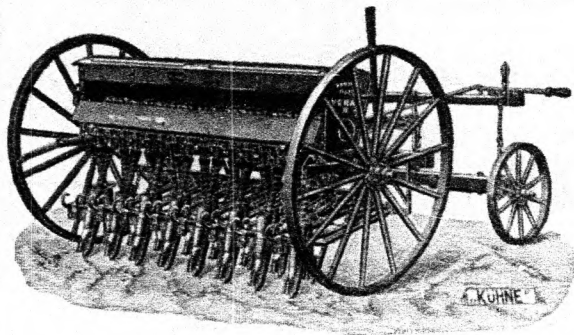
BUDAPEST,

Arany-János-utca 10. sz.

Sürgőny cím:

NAGELA BUDAPEST

Videki telefon 104-10. és 35-92.

Elsőrendű egy- és többvasu ekéket, 6- és 8-vasu kultivátorokat, tárcsásboronákat, továbbá hírneves „**MOSONI DRILL**” és „**VERA II**” sorvetőgépeket, sorbtrágyázó uj „**ROYAL DRILL**” kombinált vetőgépeket, rostákat, konkolyozókat és szüretelőeszközöket szállít:

„**KÜHNE**” mezőgazdasági gépgyár r.-t., **Mosonban.**

Főraktár: **BUDAPEST.**

Fiókraktárak: **DEBRECEN, KAPOSVÁR, SZABADKA, TEMESVÁR.**

„**Lucullus**” sertéstakarmány

alkatrészei: marhavér és buzatakaromány-liszt. Elsőrendű hus- és csontképző-takarmány, proteintartalma 20-22%. Rendkívül nagy hus-, csont- és zsírképző hatása folytán a melléte etetett többi takarmány sokkal gazdaságosabban érvényesül. Számos bel- és külföldi nagy tenyésztőknél és nagy bízalóknál jó sikerrel kipróbálva. Kimerítő felvilágosítással készséggel és díjtalanul szolgálnak a

budapesti FATTINGER ÉS TÁRSA R.-T.
 takarmánygyár vezérképviselői:

Lemberger, Schön és Szász
 .. sertéshizlálók, Baja. ..

Bauer B. Gyula
 sertésbizományos, Buda-
 pest, VIII., Bezerédy-u. 10.

Homlokzatok és belső helyiségek meszelésére

BAZALTFESTÉK

a legjobb és a legfőkéletesebb, kimerítő ajánlatot és mintát szívesen küld:

LUTZ EDE és TÁRSA
 festékgyára

Budapest, VII., Örnagy-utca 4.

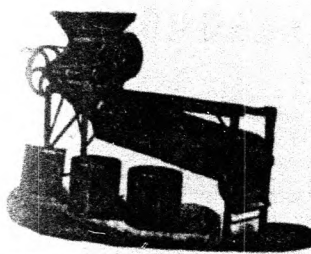
KENESE FERENC jószágigazgató szerkesztésében megjelent

GAZDASÁGI KÖNYVVITELI NYOMTATVÁNYOK

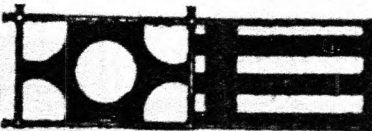
beszerezhetők a „**PÁTRIA**” Irodalmi Vállalat és Nyomdai R.-T.-nál, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

A jelenkor legfőkéletesebb nyomtatványrendszere.

Kizárólag hazai gyártmányu papírosan nyomva.
 Mintákat árjegyzékkel, megkeresésre díjmentesen küldünk.

STAHEL és LENNER

TRIEUR- ÉS LEMEZ-LYUKASZTÓGYÁR
BUDAPEST, VI., ANGYAL-
FÖLD, ORSZÁGBIRÓ-U. 44/46.

AJÁNLJUK: Trieurjeinket, marott
vagy sajtolt hengerlemezekkel,
minden gabona tisztítására.
5 kg. nyeretormény beküldése
mellett különleges trieurt
" " készítenk. " " " " " " " "

Tőrekrostatk és mindenféle gőz-
cséplőgépsziták, zink-, vas-
vagy acéllemezből. Trieur-javi-
tások mindenkor azonnal és
legolcsóbb árak mellett eszkö-
zítetnek. " " " " " " " "

Marhavész ellen

legjobban védekezhet istálló-
jának többszöri meszelése
és fertőtlenítése által. Ezen
munka végrehajtására leg-
alkalmasabb a " "

Krása-féle Fix

gyorsmeszelő- és fertőtlenítő-
gép, melyből több ezer van
használatban. Kérje még ma a
177. számú árjegyzéket. " "

KRÁSA RUDOLF
Wien, VII., Kirchengasse 29.

WOHANKA FELE HONIGYARZMÁNYI
NYERSOLAJ MOTOROK
és LOKOMOBILOK.
ÜZEMKÖLTSEGEK.
NAGYSÁG SZERINT 1 1/2-2 Filler
ORÁNKÉNT és LŐERONKÉNT. NINCS ROBBANÓ-
TŰZ-VEZÉLY! MINDEN PENZÜGYÖRI
ELLENŐRZÉS és ENGEDÉLY NÉLKŰL.
WOHANKA és TÁRSA BUDAPEST
V. VACZI-KORUT 76

Nyerslen!

Minden mennyiségű nyerslent és
áztatott lent veszek azonnali, v.
későbbi szállításra készpénzfize-
tés mellett. Ajánlat kéretik:

Johann Leier Flachsgeschäft
in Löchau bei Wekelsdorf, Böhmen.
5987

Mindenkit érdekel!

OLÁH GYULA dr.
tanulmánya a **Kolera**

gyógyításáról

Ára bérmentes küldéssel **3 korona**
45 fillér, mely összeg előre utalványo-
zandó a „PÁTRIA” r.-t. könyvkereskedésének,
BUDAPEST, IX., Ühői-ut 25. szám (Köztelek).

DIANA FEGYVER-ATELIER

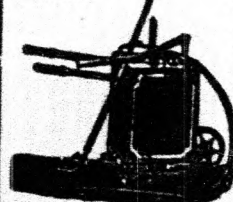
GOTHARD SÁNDOR

HERÉNY, SZOMBATHELY MELLETT, (VAS MEGYE)

A. Jos. Defourny, Herstal és A. Leue & Co. Liège (Victoria Hammerles),
világhírű és legelsőrangú galambfő- és vadászfegyvereinek **egyedüli** és **kizárólagos**
képviselője. **E. Bernard & Co. A Defourny-Sevrin** luxusfegyvereinek állandó
nagy raktára. **Mannlicher-Schönauer** Anticorro-, Antinitesövü, Mignon távesövel
szerelt fegyvereknek állandó raktára. Vadászfegyverek 160 koronától, **ejectorosak**
260 K-tól, Anticorro- és Antinitesövü fegyverek 400 K-tól minden árban. **A kontinens**
leggazdagabb luxusfegyverraktára. Minden minőség állandó nagy
készletben. Teljes garancia. Minden fegyver pontosan van belőve. Legjobb minőség.
Legolcsóbb gyári árak. Utólérhetlen olcsó. Árjegyzéket tessék kőrn.

A Heller-féle „KING”

gyors-
meszelő és
fertőtlenítő-
gép, az eszei-
munka 20-
szorosát tel-
jesíti.

Legnagyobb megtaka-
ritás időben, pénzben
és anyagban.

A „King” kiváló gyorsmeszelő
és fertőtlenítőgép sokoldalú
használatossága miatt egy me-
zőgazdaságban sem nélkülöz-
hető. A szivattyúk teljesen tö-
mör sárgarézből készülnek, ja-
vitások majdnem teljesen kizár-
tak. „King” tömlővesztékekkel
30bet teljeit, mint 20 ember-
oecettel és mindenféle állványo-
sát és előmunkálatot felele-
gessé tesz. Ezen gép egy nap
alatt kifesződik.

Gyártok azonkívül:

Pittore és Triumph

nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyúi azonnal kicserélhető
golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát
nincsen eldugulás, nincsen piszkálás.

Meszelőm ára teljes felszereléssel és gyümölcsfák
permetezésére alkalmas két- vagy háromágu szóróval)

60 koronától 320 koronáig.

IG. HELLER,
BÉCS, II., Prater Schrotzberg-Strasse 1.

Kérjenek leírást. Képviselek keresetnek.

Hogyan kell több és olcsóbb takarmányt termelni?!

Erre nézve utbaigazítást nyer **Konkoly Thege Sándor dr. „Szántóföldi szilvas takar-
mánytermelés”** című művéből. Ezen 40
képpel ellátott könyv megtanítja Önt arra is,
hogy miként tudja gazdaságának egész takar-
mánytermelését egészségesebb, okszerűbb és
jövendőzőbb alapokra helyezni. Megrendel-
heti 1 korona 20 fillér előzetes beküldése
mellett a „Patria” részv.-társ. könyvosztályától,
Budapest, IX. ker., Ühői-ut 25. sz. (Köztelek.)

Eladás

Az istállótrágya kezelése
tekintettel annak szem
jövendelméződjére. : :
Irtó: **Schrecker János.**
23 ábrával és
7 frágylep-
tervrajzzal. : :
Ára füzve 5 korona.
Megrendelhető a „Patria” r.-t.
gazdasági könyvkereskedésében
Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Gazdák figyelmébe!

**50%-al
olcsóbb,
mint bármely
más világító-
anyag a
pyroleum
világítása.**

M. ktr.
szabad.
3321. 1906.
A. 1906.

A pyroleum szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már
iradalmában bevezettetett.

Számos ellásmóddal nálam be-
tekinthető. Próbaküldemények
2 korona utánvét mellett. Kivá-
natra prospektus ingyen és
bérmentve. 8018

DEGEN JARAB
BUDAPEST, IX.,
Közpark-ut. 22.

0000

Az ÖMGE. könyvkiadóvállalata ki-
adásában legújabb megjelenő

Gazdasági építészeti

Irtó: **GROFFITS GÁBOR**
gazdasági akadémiai tanár.

Háromszáz ábrával.
Ára füzve . . . . 10 K
vászonkötésben 12 K
Megrendelhető a „Patria” r.-t.
gazdasági szakkönyvkereskedésé-
ben, BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-UT
25. SZÁM. (Köztelek.)

0000

Sertéstenyésztők

figyelmébe **A sertés
Magyarországban**
Irtó: Ensel DÖRNER BÉLA.
Ára 7-20 korona.

**54 éves tapasztal-
lataim** a hazai sertés-
tenyésztés és hiz-
lalás terén. Irtó: Fodor Antal.
Ára 1-60 korona.

A sertéshizlalás.
Irtó: Bäckér György.
Ára 2 korona.

A sertés javítása
és hizlalása. Irtó: Ruffy Pál.
Ára 2 korona.

Megrendelhetők a „Patria”
r.-t. gazdasági szakkönyv-
kereskedésében BUDAPEST
IX., ÜLLŐI-UT 25. (Köztelek.)

Vétel

Burgonyát, bármilyen fajtáját,
ékezesél előra min-
den mennyiségben veszek. Kérek
legelőször Ajánlatot: **Schön-
wald Lipót, Budapest, IX.,**
Bakács-tér 9. Telefon: József
23-49.

Szénasajtót főlegre, teljesen
jókarban veszek.
László László, Lászlónyak, posta
Hunyádudvara. 5637

**50 vagon szesz-
gyári burgonya**
**20 vagon étkezési
burgonya**
pontos leszállításra
megvételre kerestetik
sz. magyarvágóügyi Állomás.
Ajánlatot kér J. EBEL senior,
M.-OSTRAU. 6000

Burgonyát,
válogatott és válogatatlant,
bármily fajtát, bármily
mennyiségben vesz

Schreiner és Schleifer
burgonyazugógyár,
Budapest, VIII., Gólya-ut. 10.
Telefon: József 45-02. 5908

Bérbeadó 200 holdas prima
birtok 3 szobás ur-
lak, jó gazd. épületek, ingenes
legelő, szalma és takarmány
leltárilag, haszonbér holdanként
20 korona. Ajánlatok Müller
Károlyhoz, Balassagyarmat, 3468

Aladó bérelt, Dunántul, vasut
melletti fekvő igen ked-
ves bérelti szerződésű 700 m.
holdas birtok összes instrukció-
val azonnal is aladó. Csakis
komoly refektárius vétetnek
figyelembe, kiknek megke-
rését e lap kiadójától „Első-
nyű bérelt” jellege alatt köz-
veheti. 3542

Feles gazdaságkodásra 300-400
hold kitűnő szántóföld
Hont megyében azonnal haszon-
bérbe adatik. Bővebb értesítést
ad Dr. Könyig ügyvéd, Budapest,
Teréz-körút 46. 3901

Harcéri térképek!

Európa térképe . . . . 3 K — f.
Közép-Európa térképe 2 K 50 f.
Angolország térképe .. 1 K 50 f.
Franciaország térképe 1 K 50 f.
Oroszország térképe .. — K 60 f.

Az összeg előre beküldendő!

a „Patria” r.-t. könyvkereskedésének,
Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Bérmentes küldéssel.

**szénát és
szalmát**

minden mennyiségben,
szállításra készen
és fuvarmentesen
minden vasúti állomásra

Böhm Arnold
takarmánygyártó
Budapest, VII. ker.,
Vörösmarty-u. 20.
Telefon 141-89.

**A „Háztartás”
szövetkezet
több vagon
fehér
babot**

venne. Ajánlatok
a „Háztartás”
szövetkezet igazga-
tóságához Budapest,
IX., Boráros-tér 6.
szám alá címzendők.

Bérlet

Bérbeadó 200 holdas prima
birtok 3 szobás ur-
lak, jó gazd. épületek, ingenes
legelő, szalma és takarmány
leltárilag, haszonbér holdanként
20 korona. Ajánlatok Müller
Károlyhoz, Balassagyarmat, 3468

Aladó bérelt, Dunántul, vasut
melletti fekvő igen ked-
ves bérelti szerződésű 700 m.
holdas birtok összes instrukció-
val azonnal is aladó. Csakis
komoly refektárius vétetnek
figyelembe, kiknek megke-
rését e lap kiadójától „Első-
nyű bérelt” jellege alatt köz-
veheti. 3542

Feles gazdaságkodásra 300-400
hold kitűnő szántóföld
Hont megyében azonnal haszon-
bérbe adatik. Bővebb értesítést
ad Dr. Könyig ügyvéd, Budapest,
Teréz-körút 46. 3901

Nélkülözhetetlen szakkönyvek

Abrai Lajos: Kukoricatermésünk fokozása	10
Ambrózy Béla: A méh. Új kiadás. Füzve 8. —, kötve	10
Andrássovich Géza: Hazinültetés és értékesítés	2
Balassa Frigyes: A cséplőgépek szerkezete és kezelése	6
Baintner Ferenc dr.: A borászat kézikönyve	4
Béke László: Mezőgazdasági bakteriológia	7
Bezeredy Adorján és Szilassy Zoltán: Mezőgazdasági lexikon. 2 kötet	50
Berger Károly Lajos: Hogy rendezzük be gazdaságunkat	2
Birtokos és gazdatiszt közötti jogviszony. Irtó Vantsó Gyula dr.	3
Bouché J.: A zöldgyéptermetés. Füzve 2. —, kötve	3,50
Budapesti áru- és értéktörzse szokásai	4,50
Bácker György: A sertéshizlalás	2
Campbell W. H.: Okszerű talajművelés. Füzve 3,50, vászonkötésben	2
Csalhatatlan önzámító vásárlók és eladók számára	4,50
Cselkó István: Szarvasmarhatenyésztés. Füzve 7. —, vászonkötésben	8
— Takarmányozásban, vászonkötésben	10
Cserháti Sándor: Általános növénytermelés. Füzve 9. —, vászonkötésben	11
— Különleges növénytermelés. Füzve 9. —, vászonkötésben	11
Csereszély Ákos: A vadászat mestere	2
Csérer Gyula: A szobanövények ápolása	1,40
Csérer Lajos: A magyar komlóművelésről	1
Czajlik István: Csikónevelés	1
Czapary Bertalan: Házikertek díszítésére szolgáló virágok tenyésztése	1
Diezel: Az apróvad vadászata. Diszkötésben	26
Deák—Resch: Okszerű méhészet kézikönyve	1,40
Dörner Béla: Kaszáló és legelőjavítás. Füzve 9,90, vászonkötésben	11,50
— A sertés Magyarországon. Füzve 7,20, vászonba kötve	8,70
— A kereskedelmi trágyák története, gyártása és használata	2,50
Dömötör László: Méhenyészési kalauz a nép kapitárhoz	1,50
Eisenmayer Sándor: Állatgyógyászat, gazdák és gazdatisztok számára. Kötve	2,50
Eperjessy István: A csiperkegomba termesztése	1
Farkas Elek: Legjobb házitűtár. Magyar levelező és öngyógyvéd	6,50
Fónagy József: A fűszerek és fűszernövények	6
Gazdasági munkás- és seledházak tervei	10
Gerevich Emil dr.: Gyakorlati földmérés	2
Gerlóczy Géza: Jogisem. Gazdálkodók számára	5
Grabner Emil: A gazdasági növények nemesítése. Füzve 5. —, vászonkötésben	6
Groffits Gábor: Gazdasági építészeti. Füzve 10. —, vászonkötésben	12
Hauer Géza: A fejőstehénről	—,80
Hensch Árpád: Mezőgazdasági územtan. A két kötet füzve 10. —, vász. kötve	12
Hreblay Emil: A baromfi hizlalása	1,50
— Lud- és kacsatenyésztés	3
— Pulykatenyésztés	3
Hutyra Ferenc dr.: Törvényszéki állatorvostan. Kézikönyv gazdák használatára	10
Kardos Árpád: A fafaragás mint házi művészet	1,20
— Házi- és udvarkertek berendezése	3
Kenese Ferenc: Háziállataink okszerű takarmányozása. Füzve 5. —, kötve	6
Kodolányi Antal: A mezőgazdasági munkák és teendők hónapról-hónapra	3
— A gyümölcsfajtenyésztés cserép- és faedényekben	1
Kovácsy Béla és Monostori Károly: A ló és tenyésztése. Füzve 12. —, vász. köt.	15
Kosutiny Tamás: Mezőg. kémiai technológia	9
Kozák László: Juhtenyésztés. Újdonság!	12
Kövy József: Az okszerű baromfi-tenyésztés. Kötve	5
Lázár L. Pál: Az aratás és betakarítás segédeszközei	5,60
Légrády Károly: A spárgatermelés kézikönyve	—,40
Limbacher Károly: A korai főzelék- és zöldségfélék termesztése	1
Martos—Berkovits: Bank és tőzsde kézikönyve	10
Mezey Bertalan: Elektromotorker szerkezete és kezelése	8
Molnár István: A mezőgazdasági gyümölcstermelés és értékesítés	5
— Állatgyógyászat. Állategészség. Állattenyésztő gazdák használatára	7
— Vésári tanácsadó	4
— Ebtényesztés. Füzve 3. —, vászonba kötve	4,50
— A lótenyésztés és lógondozás alapjai	2
Morvay Károly: A virágkertészet kézikönyve kötve	4,80
Nádaskay Béla és Schwenzky Ármán: Patkolástani kézikönyv	6
Naszályi József: A gőzlokomobilok szerkezete és kezelése	4,50
Németh József: Konyhakerti növénytermesztés	6
Ormány János: Gazdasági számtartási napló	—,90
— Gazd. egyszerű számtartás. Újdonság! Füzve 12. —, kötve	6
Páll Andor: Motoros szántás	14
Páter Béla: A vadontermő gyógynövények. Füzve 5. —, vászonba kötve	3
— A gyógynövények termesztése	6
Praznowszky Agost: Dohánytermelés és kezelés	1,50
Rácz Mihály: Magyarország juhtenyésztése	3
— Külföldi állattenyésztési karcolatok	3
Rády—Sporzon: A benzinnemű	5
Rodiczky Jenő dr.: A juhtenyésztés múlt és jelen irányairól	3
— A kecske tenyésztése és hasznosítása	3
Rombay Dezső: A cukorrépa. Újdonság!	1,50
Ruffy Pál: A sertés javítása és hizlalása	1
Ruisz Gyula: A kukoricaművelésről	2
Schrecker János: Az istállótrágya kezelése, tekintettel annak üzemi jövedel- mezőségére. Újdonság!	—,70
Sierbán és Koerfer: Tejgazdaság. Vajtermelés. Sajtgyártás. Füzve 4. —, kötve	5
— Sigmund Elek: Mezőgazdasági kémia	6
Skultéty László: A mezőgazdasági háziipar kézikönyve	2,40
Stark Dezső: A vadász-vizsla	2
Szántó Péter: A dinnyetermesztés vezérfonala	1
Szász Ferenc: Tehenésztésünk szervezése és vezetése	5
Szilágyi Gyula dr.: A szeszgyártás üzemenek ellenőrzése	9
Szilárd Gyula: Vezérfonal felnőttek gazd. oktatásához	2
— Általános és különleges növénytermesztés. Füzve 4. —, vászonkötésben	5
— Szőlő és pince. Füzve 4. —, vászonkötésben	5
— Szőlőművelés és borgazdaság, vászonkötésben	10
Szilassy Zoltán és Grabner Emil: Szilastakarmánynövények termesztése	10
Szűts Mihály: Mezőgazdasági becséstan	3
Tormay Béla: Általános állattenyésztéstan	7
Várady Lajos: A jégverés által okozott károk biztosítása	3
Vető Pál: A szántóföldek műtrágyázása	1
Vörös Sándor: A dohánytermesztésről	—,70
Zalka Zsigmond: Mezőgazdasági szeszgyártás. Füzve 8. —, vászonkötésben	9,50
— Megrendelhetők a „Patria” r.-t. gazdasági szakkönyv- kereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)	

nyvek:

Kor
1.-
10.-
2.-
6.-
4.-
7.-
2 kötet 50.-
Gyula dr. 3.-
3.50
4.80
2.-
4.50
-70
8.-
10.-
11.-
11.-
2.-
1.40
1.-
-70
1.-
26.-
1.40
11.50
8.70
2.50
1.50
Kötve 2.50
1.-
6.50
6.-
10.-
2.-
5.-
6.-
12.-
-80
Kötve 12.-
1.50
3.-
3.-
10.-
1.20
3.-
6.-
3.-
1.-
15.-
9.-
12.-
5.-
8.60
-40
1.-
10.-
8.-
5.-
7.-
4.-
-60
4.50
2.-
4.80
6.-
4.50
6.-
-90
6.-
14.-
3.-
6.-
1.50
3.-
3.-
5.-
3.-
8.-
1.50
1.-
2.-
-70
5.-
5.-
6.-
2.40
2.-
1.-
5.-
9.-
2.-
5.-
5.-
10.-
10.-
8.-
7.-
3.-
1.-
-70
9.50

NEUMERKEL FRIGYES
magánmérnöki irodája
kerámiai gyárberendezésekre
Budapest, II. ker., Margit-körut 7. sz.
Telefon: 133-01.

Berendezések nemes homlokzatdísz gyártására.
Asbest-palaberendezések :: Teljes téglagyári berendezések :: Agyag- és kőárberendezések :: **Cement-árugépek** :: Kőcsiszológépek :: Közuzóberendezések :: Agyagelőkészítógépek :: Asványmalmok :: Ipari gázberendezések :: Szállítóberendezések :: **Mész- és téglá-égetőkemencék** :: Padlólap-présberendezések :: Pneumatikus forgácshozótelepek :: **Kutberendezések** :: Hengercsiszológépek :: **Szivattyuberendezések** :: Speciális szájnyílások minden téglafarmához ::
Prospektus, költségvetés, látogatás díjmentes :: :: :: ::
5412

SCHEMBER C. és FIAI osász. és királyi udvari **BUDAPEST**
HIDMÉRELEG-ÉS GÉPGYÁR
GYÁRAK: VI., HUNGÁRIA-UT 83. és I., FEHÉRVÁRI-UT 100.
Központi iroda: I., FEHÉRVÁRI-UT 100. SZ.
Ajánlják legjobb szerkesztésű szedő- és tologató- marha- és székérid- mérlegelket.
Önműködő mérlegszerkezetek.
Kivánságra különleges ajánlattal szolgálnak.

SCHLICK-NICHOLSON GÉP-, WAGGON- és HAJÓGYÁR R. T.
BUDAPEST.
Gyár és Irodák: VI., Váci-ut 45-47. Telefon: 74-16-17, 27-17. és 127-66.
Ajánlja legjobb gyártmányú löstállóberendezéseit. Szállít igen jutalmellett raktáron lévő zabosészéket, szénakosarakat, istállóablakokat, rácsokat, számszámartókat, süvegeket, kötőgyűrűket stb.
Költségvetések és tervezetek díjtalanok.
5088

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Vegyvizsgáló Állomása
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-UT 25.
Talaj, trágya, abrak, viz, szén, répa, valamint minden egyéb gazdasági és ipari vegyvizsgálatok.
Szakvélemények mezőgazdasági vegyipari kérdésekben ONGEG-
tagoknak az Állami díjszabás tételéből 10% engedmény.

Minden kukoricatermesztőt érdekel!
Most jelent meg!!!
MATENAERS:
DER RATIONELLE MAISBAU
Nach praktischen Erfahrungen und wissenschaftlichen Beobachtungen in Nordamerika.
91 ábrával.
Ára vászonba kötve 5 korona 50 fillér.
Megrendelhető u. „Patria“ r.-t. könyvtárában, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek)

GŐZMIVELÉS.
Eredeti Fowler-féle gőzekével nagyobb területek szántását épügy mélyrigolozást szőlőtelepítésekhez elvállal
WOLFF ERNŐ GŐZSZÁNTÁSI VÁLLALKOZÓ BUDAPEST-KELENFÖLD.

Victoria borsót,
vagy egyébfőleségű **vető- vagy étkezési borsót, babot, lencsét, kölest, hajdinát** stb. a legmagasabb napi áron azonnali készpénzfizetés mellett vásárol a „Magyar Magtenyésztési Részvénytársaság“, **Monor.**
Kérünk mintázott árajánlatokat.
5993

Hadköteles uraságok figyelmébe!
Gazdaságok kezelését, ellenőrzését és felülvizsgálatait szerény díjazás mellett elvállalja egy 44 éves, elméletileg és gyakorlatilag kitűnően képzett gazda. Puritán jelleme, erélye és a gazdasági téren bebizonyított szakavatottságáról a legjobb bizonyítványok- és referenciákkal rendelkezik. Cím: a kiadóhivatalban.
5977

Gőzeke-bérszántás!
Nagyobb területek szántását, mélyrigolozását szőlő- és gyümölcsösöstelepitéshez, valamint gyöptörést elvállal!
IZERI IZSÁK GYULA
„ gőszántási vállalata „
BUDAPEST, I., KENDE-UTCA 12. SZÁM.
A szántás eredeti FOWLER-féle géppel történik.

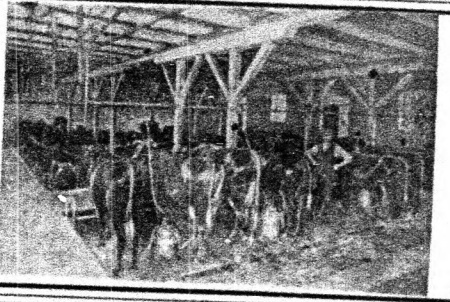
BUDAPEST Népsház-u.22. **TELEFON:** József 22-41.
Sertésenyésztők és sertéshizlalók!!
Ha jószágukat értékesíteni kívánják, forduljanak bizalommal
URL REZSŐ sertésbizományi céghez
Vevők állandóan előjegyezve!

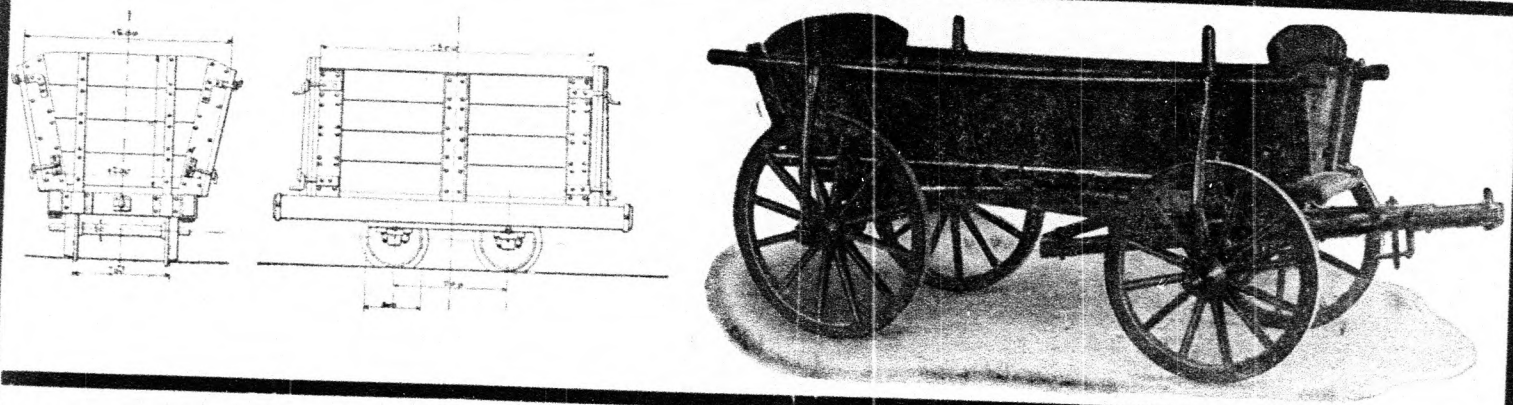
Gőzeke eladó.
 Karban levő, telje-
 en kijavított Ivanich
 le 2 géprendszerü
**Gőzeke-
 készlet**
 000.— kor. kész-
 zéért eladó és
 onnal szállítható.
 ebb felvilágosítást ad:
 Hóherr-Schranz és
 ton-Shuttleworth R.-T.,
 Budapest, 5088
 Vilmos-császár-ut 57.

GŐZEKESZÁNTÁSHOZ az egész kontinensen legjobban bevált
 külön minőségű sodronyköteleil ajánlja:
MAGYAR ACÉLSODRONY DRÓTMŰVEK ÉS KÖTÉLGYÁR
DEICHSEL A. MISKOLC. *Kitüntetések, elismerő levelek.* *Tessék ajánlatot kérni.*

Esső és Társai okl. mérnökök
 Esső Ander és dr. Pattantyus Géza gépészmérnökök, Marschalkó Béla műépítész
 (Telefon: József 28—85.) **műszaki vállalata** (Budapest, VIII., József-körút 14.)
 Gazdasági építkezések és berende-
 zések. „Horváth-Esső” öntvény-
 Elektromos erőátviteli és
 világítási berendezések.
 „M. C.” német benzín-
 motoros eke szilárd, könnyű
 traktorral.
 Svéd nyersolajmotorok.
 „Max” dán fejőgépek
 a legköltségtesebb gépek.
 „Baltic” kombinált gőz-
 turbinás tej-
 gazdasági berendezés.

GAZDASÁGI ÉS HADISZERÉRGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 Gyártelep: 6AL60C. BUDAPEST, V., Széchenyi-u. 14. WIEN, I., Canova-gasse 7.
 Telefon: 47. Telefon: 173—32. Telefon: 103—69.

Gyárt: mindenfajta és nemű **teherjárművet** u. m.: **gazdasági lovas-
 és ökrösszekeket, lajtoskocsit, répa- és földszállító
 billenőkordélyt, stráfkocsit, butorszállító kocsit, tej-
 szállító kocsit, keskenyvágányú vagonetteket stb.**
 Tessék árajánlatot kérni. Tessék árajánlatot kérni.

Bérlevél a legújabb cselédtörvény kivonatával, az átadandó leltári
 tárgyak benyomásával, darabonként 5 fillérért
 szereshető be a „Pátria” nyomda részvénytársaság-
 nál, Budapest, IX. kerület, Ullői-ut 25. szám. (Köztelek.)

ZSÁK minden célra: lenből és kenderből szöve; sávoly szö-
 vésű (drill) kenderzsákok, dupla szálu lenzsákok
 legjutányosabb gyári árban kaphatók a
HAZAI LEN- ÉS KENDERSZÖVŐ GYÁRBAN
 BUDAPEST, VII. KER., GIZELLA-UT 55. SZÁM. 5450

Most jelent meg
LENEK FERENC
 Adami föltart-keztartó
 áziállataink okserü
 armányozása és a
 armányadagok kiszá-
 rítása
 dr. Keller O. leg-
 újabb ömleto alap-
 jaó ezimű könyvek
 ott és 255 TAKAR-
 NYADAGOLÁSI
 EDÁVAL. Kiegészített
 II. kiadás.
 árva 5 korona,
 tonba köve 6 kor.
 adolható a „Pátria” r.-l.
 a. könyvkereskedésben,
 ost, IX., Ullői-ut 25. sz.

rd Gyula,
 földm.-lak. tanárnak
 lati kézikönyvei:
 nyozástan
 bb ömleto és gyak.
 k alapján. K 4.—
 daságtan. I.
 e különleges nő-
 elés. Árva K 4.—
 5.—
 laságtan. II.
 sajtó alatt:
 71 ábrával.
 Árva K 5.—
 felnöttek mező-
 gazdasági oktatá-
 sra K 2.—
 és borgazda-
 brával. — Kötre
 gazdaság mellék-
 termé-
 ként. Árva
 „Pátria” részv.-társ.
 dóságában Budapest,
 25. sz. (Köztelek.)
 aton van.

ER-FÉLE TEKET

azonnal szállit:

ST-KELENFÖLD

on: 42-50.

zördögös! gazdaságban

eladó

5 drb 1 1/2 éves elsőrendű

fehér

körborjú.

velicim; NAGY DÉNES

földbirtokos, TORDA,

Aranyos megye.

erdő eredeti

nyhádi

heneket

szeket, borjakat és

yészbikákat,

hely időben, bármely

nyiségben kuláns Ára-

kon szállitok

LINGER MÓR

szeket, borjakat és

yészbikákat

hely időben, bármely

nyiségben kuláns Ára-

kon szállitok

LINGER MÓR

szeket, borjakat és

yészbikákat

hely időben, bármely

nyiségben kuláns Ára-

kon szállitok

Fuchs Lajos

szeket, borjakat és

yészbikákat

hely időben, bármely

nyiségben kuláns Ára-

kon szállitok

BEIRDETÉSI ÁR: Minden szö egy...

KISHIRDETÉSEK

Kishirdetéseket után támlapot nem küldünk

ALLÁSTRETESÖK KISHIRDETÉSI ÁRA: Minden szö egy...

Csak olyan levelekre válaszolunk...

Birtokosok figyelmébe. Azonallal...

Nős. Ispáni Állás. A szö...

Keresztény. Földbirtokos pár...

Kortészt keresek, ki szö...

Oktober 1-ére. Megfelelő állást...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Délutáni foglalkozást keres...

Azonnali. Földmivessikolát...

Egy nagyobb uradalomban...

Portási pár, lehetőleg gyere...

Keresetek. Földmivessikolát...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Katonamentes, 31 éves, ok...

Vízmester. Újévkor kultúrfor...

Gazdaságok folyó évi adó...

Gazdatiszt keresetek. Földmivessikolát...

Keresek. Egy józan gépész, ki...

Királyréti bér gazdaság. Ráczkeve...

Okleveles. Szegedre és stabil...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Betöltendő állás. Irnok, nőlen, keresetek...

Megbízható hajtoköcsöt keresek...

Irnok. Földmivessikolát...

Bicscsetalui uradalomban...

Okleveles. Szegedre és stabil...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Segédtszert. Irnok, nőlen, keresetek...

Kisegítő. Gyantánál 3 hónapra...

Irnok. Földmivessikolát...

Bicscsetalui uradalomban...

Okleveles. Szegedre és stabil...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Segédtszert. Irnok, nőlen, keresetek...

Kisegítő. Gyantánál 3 hónapra...

Irnok. Földmivessikolát...

Bicscsetalui uradalomban...

Okleveles. Szegedre és stabil...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Segédtszert. Irnok, nőlen, keresetek...

Kisegítő. Gyantánál 3 hónapra...

Irnok. Földmivessikolát...

Bicscsetalui uradalomban...

Okleveles. Szegedre és stabil...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Segédtszert. Irnok, nőlen, keresetek...

Kisegítő. Gyantánál 3 hónapra...

Irnok. Földmivessikolát...

Bicscsetalui uradalomban...

Okleveles. Szegedre és stabil...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Segédtszert. Irnok, nőlen, keresetek...

Kisegítő. Gyantánál 3 hónapra...

Irnok. Földmivessikolát...

Bicscsetalui uradalomban...

Okleveles. Szegedre és stabil...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Segédtszert. Irnok, nőlen, keresetek...

Kisegítő. Gyantánál 3 hónapra...

Irnok. Földmivessikolát...

Bicscsetalui uradalomban...

Okleveles. Szegedre és stabil...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Segédtszert. Irnok, nőlen, keresetek...

Kisegítő. Gyantánál 3 hónapra...

Irnok. Földmivessikolát...

Bicscsetalui uradalomban...

Okleveles. Szegedre és stabil...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

Földmivessikolát. Végzett, jó...

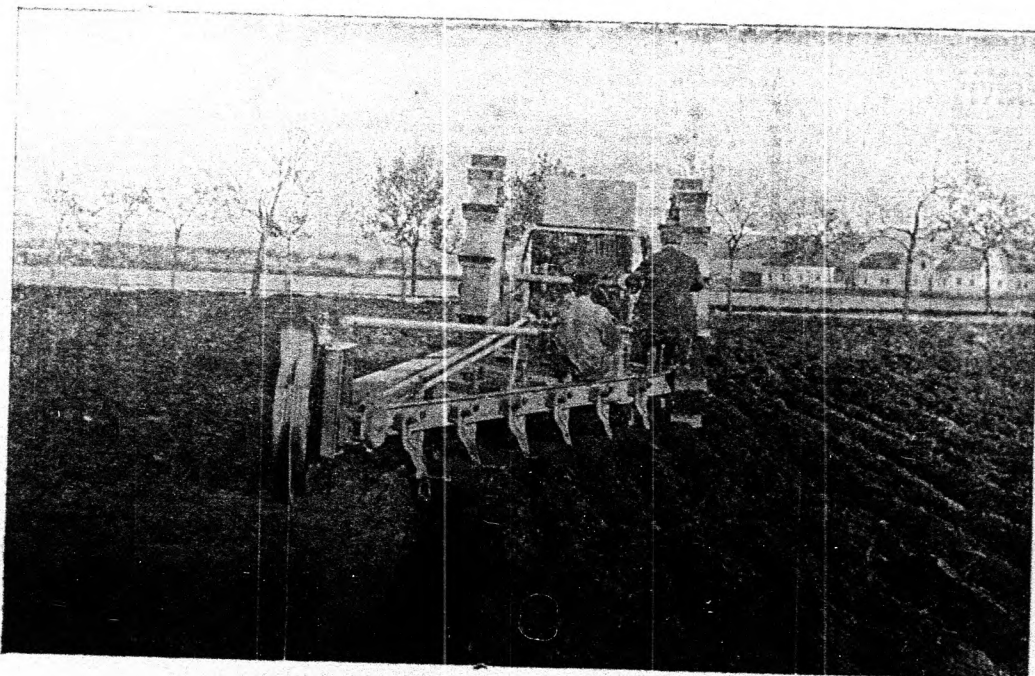
AZ „EXCELSIOR” motoreke

**a hazai talaj- és klimatikus viszonyok-
nak egyedül megfelelő szántómotor.**

Könnyű sulya és hatalmas motorikus ereje kepeessé teszik, hogy a talajelőkészítés munkáját még erősen hullámos, agyagos, vagy homoktalajon is, a legkritikusabb időjárásban kifogástalanul végezze.

**A 80 lóerejű motor,
mely
6-vasu Bächer-ekével
egészen
5—13” mélységig**

két méter széles-
ségben szánt, há-
romféle gyors-
sági áttétellel,
előre- és hátra-
menő készülékkel
van ellátva ..

A motoreke nagy teljesítményét, minimális benzinfogyasztását és kifogástalan szántási minőségét garantáljuk ..

Azonnal szállítható,
esetleg kedvező fizetési feltételek mellett ..

Árajánlattal és leirással készségesen szolgál:

Bächer Rudolf-Melichar Ferenc

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**

Budapest, VI., Teréz-körút 26. szám.

K

AZ ORSZÁG

HIZOTT SE
levágásra való
ket és szurott
legelőnyösebbe

Hizott se
levágásra való hu
vásáron legelőny

CA

